

I. SZ. 1913. (60. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JANUÁR 5.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.	Egyes szám ára 40 fillér.	Előfizetési feltételek: Egészévre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévre — 5 korona.	A "Világkrónika"-val negyedévenként 1 koronával több.	Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.
---	---------------------------	--	---	---

A BUDAI KIRÁLYI PALOTA. — FŐHOMLOKZAT A DUNA FELŐL. — Balogh Rudolf felvétele.

Mákvirágok kertje.

Vig regény. Irta Krúdy Gyula.

I. A borszkai majális.

Margitvára a Duna mentén feküdt és a Merseházyak kastélyán kívül csupán néhány viskó húzódott meg a parton. Aranyosó parasztok laktak ott, a kik még Mária Terézia királynőtől kaptak engedelmet, hogy a Dunából aranyat halásszanak, midőn a kegyes királynő Margitvárot mulatott.

A kastélyt kívül lőrésék és bástyák védték, a felvonóhidnak ugyanazon szerkezete volt, mint Zsigmond király idejében és a Merseházy grófok mindig passziójukat lelték abban, hogy a cselédség — a vár népe — középkorias öltözetben szolgáljon a kastélyban.

Bár csak évente egyszer szokott lenni vadászat a kastélyt körülvevő rengetegben, a várnagy minden este felvonta a hidat és a kapus ilyenkor megfújta a kürtöt, holott ezt nem igen hallotta más, mint a szarvasok.

A legközelebbi plebiánáról néha eljött a pap és misét mondott a kastély kápolnájában az elhalt Merseházyakért, valamint a várnép áhitatának öregbítésére.

A szobákat állandóan szellőztették, télen fűtötték, mintha mindig közlekedne az uraság és a szobalányok és inasok mindennap takarítottak. Letörölték a képek aranyárait és a piros szőnyegeket kiporolták a lépcsőházban.

Semmi nagyobb előkészületet nem okozott tehát Milfay Olivér megérkezése, a ki Merseházy gróftól engedelmet kapott arra, hogy hátralevő életét a margitvári kastélyban nyugalomban és békében eltölthesse.

Poroszkai uram, — a kinek már a szépapja is várnagy volt Margitvárott, — elmagyarázta a vendégnek a keleti és délre fekvő szobák előnyét, hátrányát. Leginkább az úgynevezett Mária-Terézia lakosztályt ajánlotta figyelmébe, a hol a nagy királynő egy éjszaka meghalt. Az ágy és a bútorok ugyanazok, a piros selyemmel behúzott falról rózsaszínű arccsal, fehér parókával, virágos szoknyában nézgetett alá a császárné, míg szemben vele az ifjú József császár keskeny arca figyelte a látogatót.

A széles díófaágyat megtaogatta Milfay Olivér, a karosszékeket kipróbálta és a kopott aranyozású fűrdőkádát szemügyre vette.

Igen, itt megmaradhatok, — mondta egykedvűen.

A kandallóban, a melyet egy márványból faragott szarvasvadászat díszített, nagy lánggal égett a margitvári uradalom fája. Mig az éjjelszekrényen, a rózsaszínű gyertyák mellett még ott feküdt ama könyvecske, a mit a királynő elalvás előtt olvasgatótt.

Milfay a kezébe vette a könyvet, német versek voltak benne, írta D. Augustiner. A czimlapon virágos koszorúban hampergő kővér anygalkák, a koszorú közepén egy meztelen telt asszonyi váll. A fejből csak a hajfürtök, a kézen karperecz és a karkötőben kis amulett, igen apró, alig látható M. T. betűkkel. Milfay, bár nem volt költő, kitalálhatta, hogy D. Augustiner a nagy királynőnek hódolt e verseskönyvben.

Pengőszarkantúsz, pirosruhás, leventeképű huszár lépett be.

— Ez János, — mondta a várnagy. A huszár összeitűtötte a sarkantyuját.

— Meltóságos úr, parancsát várom. Milfay legyintett.

— Semmi sem kell. A várnagy még megtanította arra a vendéget, hogyan lehet az ágyból csemetni a földszinten levő cselédségnek, aztán mély meghajlással elkészönt.

A villamos csillárok a három szobában ragyogva égtek és Milfay sétálni kezdett a piros szőnyegen.

Valamikor kastélyban pillantotta meg ő maga is a napvilágot. Kamarás volt, úr volt, a mig a lovak meg a kártya koldusbotra nem juttatták. Alig múlt el negyven esztendő, már fulladozott

az adósságtól. Már régen agyonlőtte volna magát, de nem volt hozzá elég rosz kedve sohasem. Mindig reménykedett, hogy majd csak segítségére siet valamely láthatatlan kéz. Vagy üntött egykedvűséggel túrta a pénztelenséget és a pénztelenséggel járó megaláztatásokat. Merseházy ajánlatot elfogadta, mert már a szállása is veszedelemben forgott Bécsben és magában számított a napokat, mikor költözik ki a Práter lombos fái alá.

— Mit fogok én itt csinálni? — kérdezte magában, midőn levetette magát egy karosszékre.

Búbánatosan nézett körül a fejedelmi bútorokon, majd kinyitotta az ablakot és kikönyökölt a kora tavaszi estébe. Körül a rengeteg, a fákon túl a Duna búsan csillogott és a kastélyban és kastély körül olyan csend volt, mintha mindenki meghalt volna.

Csengetett a huszárjának.

A jóképű legény eleven léptekkel termett előtte.

— János, vacsorázni akarok.

— Igenis. Már terítettünk az ebédlőben. Tesék parancsolni!

Kitárta az ajtót és a lámpásoktól ragyogó folyosón át az ebédlőbe vezette a vendéget.

Az ebédlő olyan magos volt, mint egy templom. Körül a falakon régen elmúlt urak kergették a rókát vagy űzték a szarvasgímet. Amott egy fátyolos kalupí amazon repült át a sövényen kopói után. Itt kelevézzel állnak szembe a fekete medvék.

Az asztal csillogott az ezüsttől. Középen piros rózsák, az ajtó nesztelenül nyitott és sárgacsimáz fiatal inasok hozták a vacsorát. A huszár a boros edénnyel a vendég háta mögött foglalt helyet.

Olivér egykedvűen ivott-évelt. Egy őszfejú kulesár bőrkötéses könyvben nyújtotta át a borok jegyzékét, Poroszkai, a várnagy szivarosdobozokkal megrakodva jött be az ajtón, egy apródruhás fiú esibukot és dohányt hozott. Mind nesztelenül jöttek és nesztelenül távoztak, mint a mesebeli dsinnek. Milfay Olivérnek valóban nem lehetett olyan kívánsága, a mit látszólag ne teljesítettek volna.

Éjfélre járhatott, a mikor a szobájába tért. A mig a huszár vetkőztette, az ágy előtt a szőnyegen asszonyi kontyból való vas hajtűt fedezett fel.

Csak egy rongyos kis hajtű volt, Milfay Olivér mégis felvette, kezében megforgatta és valami babonás gondolattal a párnája alá tette.

A mig a nagyon széles ágyban elnyújtózott, félig lehuny szemmel arra gondolt, hogy a hajtűt még a szép királyné felejtette el, tehát véle fog álmodni az éjszaka.

Pedig magában egészen pontosan tudta, hogy a hajtű senki másé nem lehetett, mint az ágyat vető szobaleányé.

Merseházy Miklós zseni volt.

Semmi más csupán: zseni. Mert az akart lenni. Még a grófi czimet is elhagyta a neve mellől, legjobban szeretete M. M.-nek irni a nevét, s mert hisz azt mindenkinek kötelessége tudni, hogy a két szürke betű őt jelenti.

Fiatal korában fehér nadrágban és kék frakkban járt, szerette az aranyesikós harisnyát félezipője felett, — holott ez már az ő fiatalkorában sem volt divat. A la Romantique nevű hajviselete volt és költeményt csak azért nem írt, mert lenézte azt a munkát, a mely tollal és papírossal dolgozik. «A szívnek és az elmének kell érezni a költeményt, — mi köze ahhoz más embernek, hogy én mit gondolok és érzek?» — mondta, miután a legszebb verseket elgondolta.

Négy-öt nyelven teljesen folyékonyan, de állandóan magyarul szólott, még Párisban is.

«Olyan gazdag ember vagyok, hogy inegen-

gedhetem magamnak ezt a lukszust», — ez volt a véleménye.

A legjobb lovakat tartotta istállójában, de a lóversenyt megvetette. «En nem tartok érdemesnek senkit, hogy vele versenyezzenek», — mondta vállalt vonva.

Két vasuti állomás is volt a birtokán, de kedvenc szokása volt a gyorsvonatot az őrháznál megállíttatni. «Megfizetem», — mondta.

A nőkkel temérdek baja volt életében, mert megvetette a nőket.

Színházat tartott a székvárosban, de a színésznőknek nem volt szabad vele kaczerkodni. Egyáltalában tilos volt a kaczerkodás.

Párisban vagy Moszkvában hideg tekintettel fogadta a legelső dámkák bizelkedését és nem indult meg a legszebb tánczosnói piouetten sem, ha az neki volt zánva.

Ellenben ismeretlenül és rejtőzködve igen sokat máskált kis nevelőnk vagy polgár-kisasszonyok után. Álnév alatt bemutatkozni a nőknek, a rendes szokása volt. Olykor pazarló az örületig, máskor fukar, mint egy uzsorás. Hús kalapos volt Bécsben egymás mellett, a mely boltokat ő rendezette be különböző kalapos kisasszonyoknak. Ellenben egy szegény kis tanítónő, a kit szegényben ejtett, a Dunába ugrott és Merseházy Miklós évekig könnyezve gondolt a leányra. «Ha tudtam volna, hogy ennyire tisztoságos — feleségül vettem volna.»

Majd a czirkusz világába lépett és nagyon tisztelte azokat a nőket, a kik a trapézon biztosan dolgoztak. Buscheller Helén angol lovarművész nő kedvéért Kievtől Irkutzkig utazott egy nyáron. Tom, Tim és Tam sodronyművészeket a csallóközi kastélyában hetekig vendégül látta. Ebben az időben az volt a meggyőződése, hogy csupán azok a nők érnek valamit, a kik a vágató paripa hátáról keresztül ugranak az arbronsón, vagy legalább is tíz ölnyi magasban a kötéltáncban mutatkoznak. Majd Pétervárot vitör-párbaja volt a francia attaséval Ros'de Nil Excentrique tartatán szoknyácskájáért és szerencsés megmenekülése emlékére nagyobb összeget helyezett el alapítványképen a Der Artist című lapnál szerencsétlenül járt czirkuszi művésznők segélyezésére. És visszaköltözött a nagy Duna mellé, halászott, vadászott, hosszúszerű eszmében járt és a régi Vasárnapi Ujság bekötött évfolyamait lapozgatta. A golya, mely féskén kelepelt a kis parasztház tetején, mindig elandálította és alkonyattal Favérral, az öreg aranyosó paraszttal hosszan elbeszélgett a folyó lilaszínű partján. Sűrű fekete szakáll övezte napbarított arcát, horgas orrával, tollas fővegében igen hasonlított honfoglaló ősehez. Zömök lett, holott azelőtt karsú frakkban úgy repült a báteremben, mint egy jogász. Erejét fiatal fákon próbálgatta, a melyeket tövestől kicsavart, ha rosz éjszakája volt. Talán ugyanezért gondolta a pozsonyi grófné, Seresdy Ilona asszony, hogy itt volna az ideje annak, hogy Miklós gróf régi álmát valóra váltsa: feleségül vegye az ő Palma leányát. Palma komtesz ugyanis már tizenhat esztendő kora óta várt egy pozsonyi régi házban Miklós grófra, az esztendők elrepültek, mint szálló madarak, de a reményesség egy perczig sem hagyta el az öreg grófnőt és leányát. Palma grófné az oltárterítőknél kívül csupán Miklós grófnak himzett meglepetésszerű tárgyakat és minden héten imádkozott érte a régi templomban.

Az öreg grófné tehát finoman stilizált francia levélben tudakozódott kedves unokácsesétől, hogy milyenek mostanában az utak a Csallóközben, nem áradt-e ki a Duna és érdemes-e megnézni a sziget gyönyörű ligeteit, a krónikákban emlegetett Magyarország aranykertjét? A gróf tüstént válaszolt.

A Csallóközben mocsárláz puszít és az utak lakói részére? — gondolta magában.

Egy darabig röstelkedett, hogy Svarczenberg hercegnő eszméjét utánozza, de a terv mindinkább tetszeni kezdett magányos csónakozásai alatt. Az evezőt a vízbe eresztette és kezeletében feltűntek letört urak, grófok és bárók, sőt a nemes herceg Livinszky, a kik Bécsben vagy Budapesten a fogadók előcsarnokaiban mindennap megnézik a vidékről érkezett előkelő vendégek névsorát és gyakran még felbontatlan az útipodgyász, midőn névjegyét már beküldte Milfay Olivér kamarás vagy Xypszy baronett, a kivel hajdanában a róka vadászatnál vagy a kaszinói mulatságon oly pompásan mulattunk. Ugyancsak ők azok, a kik az expresszvonat érkezése idején a Fehérhermelin-fogadó templomszerű előcsarnokában a «Le Figaro»-t vagy a «Jokey»-t buzognó olvassak, mert mind egyiküknek van ismerőse Párisban vagy Angliában, a ki az expresszvonattal bizvást megérkezhetett. A lóverseny gyeplén idegesen feszengenek, de csak ritkán szerencsés a tip, a melyet gazdag barátaiak fülében elhelyeznek. Hisz épen azért hordják hároméves redingetjüket, mert a lovak rosszul futottak és a francia kártyában a Dame mindig félkísérlettel mutatkozott. (Herceg Livinszky nem is jellemzi más-képen helyzetét, mint e néhány szóval: «az utolsó sláger a porosz háború alatt láttam kezemben, de három point-om már évek óta sem volt együttvéve.» A nagyurak, a kik a kártyához épen úgy értenek, mint a lóhoz, természetesen megsajnálják a szerencsétlen herceget, holott önközött lesznek néhányan, a kik egy forinttal sem honorálnák Livinszky keservét.) Ők — az egykori lendületből végérvényesen kiközöklött urak, a kik felkelés után szinte futó-lépesben viszik a francia officinájába kifelé ütözö fehér-szakállukat, ők azok, a kik az öreg virágáros-nőknek kedveskedő szót mondanak, midőn esetleg hitelben tűzi kabátjukra a szezon virágját, ugyancsak ők járnak a nagyoperába a felvonás-közök kedvéért, mert a szünet alatt a szinpadnak hátat lehet fordítani és szemügyre lehet venni a páholyokat és az előkelő széksorokat, a miből gyakran hasznosan meg lehet állapítani, hogy kik időznek a fővárosban. Ugyancsak ők azok, a kik a kaszinói kártyaszobájában a nyerő háta mögé húzódnak, — ha ugyan szivarzámójuk miatt látogathatják a kaszinó termet. Éjjel szórakozott arccsal pillantanak be az előkelő mulató-

helyek muzsikás éjszakájába és többnyire jó viszonyban vannak a Max-szal, a hírhedt garçon-nal, a ki néha-néha elárulja, hogy kik mulatnak a mulatóhely elzárt szobáiban. Ugyancsak ők azok, a kiknek gazdag barátok körében nem izlik a pezsgő, sem a mulatság, mert ők nem a pezsgő kedvéért töltik az éjszakát... Mulatni egyedül, kedvükre szoktak, midőn is elrejtőznek a pálmakert rejtett sarkába és szívesen adnak úbaigazítást a kezdő tánczosnőnek a góthai almanach titkairól. És az ő kalapjuk gyorsan elkopik, mert gyakran megemelelik, míg a körmük ragyogó és kifogástalan, mert a gyorsvonat gyakorja nem az ő szerencsés elmozdítására fut be a főváros állomására. Kia kávéházuk is van tán valahol, a hol pihenni szoktak — egymás között. Roppant ügyesen billiárdoznak és az ecérté-partikat sztratégiai alapon játszásk. A szivart megpropagatják, mielőtt rágyújtanának és irigylik Karsit, a ki egy gazdag öregasszonyt vezet el, a ki ugyan vagyonát nem a legrendesebb alapon gyűjtötte, de «hiszen lehet Mödlingben vagy Budán is élni, ha az embernek penze van.» Ugyanebben a kis kávéházban, a hol napközben többnyire békés polgárok, boltosok és nyugalmazott hivatalnokok isszák kávéjukat, éjjel, a «fészek»-nek nevezett oldalhelyiségben néha-néha a francia pezsgőgyárak kitünően ismert palackjai is felbukkannak egy-egy szerencsés nap után. Igaz, hogy a pezsgőpalackokra van ragasztva egy láthatatlan czédula: «csak mértékletesen!», de a visszaemlékezések mégis csak megindulnak és ilyenkor elmondja mindenki élete legszerencsés napját. «Izidor», a monarchia egyik legrégibb pinczére hátrafont kezekkel áll a társaság mögött és szívesen kisegíti az urakat a visszaemlékezések alá kerülő dátumokban, nevekben, sőt a versenylovak élet-történetében, mert harminez év óta nem jelent meg olyan jó a monarchia győpén, a melyet Izidor úgy nem ismert volna, mint a saját gyerekét. Csupán a gögős Milfay Olivér szól néha Izidornak:

— Ne fecsegen, markör!
Izidor meglegedetten bólint, de búcsúzásnál már a kabátot felsegítve Olivérünkre, így szólal meg:

— Szervusz, tanár úr.
— Szervusz, Izidor! — felel Milfay, a kit az «Aranygolyó»-nál kártyatudománya miatt «tanár úr»-nak neveztek.

(Folytatása következik.)

EDISON.

Adj' Isten, mister Edison, how are you?
Az ön szavának én hiszek vakon.
Varjú szemét ki sohse vájja varjú:
De bár nem volna szellemünk rokon,
Én mégis esküt mernék tenni rája,
Hogy ön százötven évig élni fog!
Lesz jó alvása, étele, ruhája;
A szikraforrás hozzá nem titok.

Előteremtí mindazt önmagából,
A mire bármikor szüksége van;
Igy lesz agyának delejáramából
Világot gazdagító árfoham.
A mije nincs ma, holnap feltalálja:
Naphoz hasonló tűz a veleje,
Mely fényt sugárzik az egész világra,
De mégse fogy meg izzó ereje.

Mig messziről bölesen mosolygva nézi,
Hogyan kapkodják a sok sugarat,
Az alkotó lélek nyugodtan érzi,
Hogy boldogsága csorbátlan marad...
De a babért bár gyenge kéz kötözze,
Hol a rokonság, a varju-viszony?
Az istökös hol és hogyan jön össze
A mécsvilággal, mister Edison?

Költő vagyok. Hát innen a rokonság!
Nekem a szívem ég, nem az eszem;
De az országom ép úgy mesország,
A hol az élet üdvét keresem.
A végtelen révébe vágyakozva
Bolyongok én is, csakhogy más úton;
Nagy part felé zeng dalt lelkeim koboza,
Habár, hogy czélhoz ér-e, nem tudom.

Bár a kenyérvét olykor nem találom
S nem épen kellő a kopott ruhám,
Kerül az alvás és ellep az álom:
Csak tiszta hangot ad a furulyám!
Ha néha puskol, szembe vág a zápor,
Czibálja ócska köntösöm' a szél:
A mig fölötte ifjú kedv a sátor,
Pár kurta évig a költő is él!

Ön rólam azt se tudja még, hogy élek
És én se láttam eddig önt soha;
De lelkeket fűrészi szellemének
Egy-egy örök fényt szóró mosolya.
Bár, mint magam, költ épen úgy a mister,
Mi két külön világban dolgozunk;
Mégis hiszem, hogy egyszer ön megismer,
Hiszem, hogy egyszer majd találkozunk.

Midőn a köznap országúti népe,
Mely milliókat milliókra hajt,
A nagy sepréskor szárazon lépve
Sodródik össze egy gödörbe majd:
Ön ifjan tételődik akkor is még
Lombikba gyűjtött új gondolatait;
De ha kigyúlva égnek már az eszmék,
Józtút alszik a munka után.

Pihenni vágyva elsétál a csendbe.
Madárzenét les, hangyabolyt figyel:
Halálból új léleknek bugyog ki nedve:
Gyümölcsbe szárad a virágügy el;
Az újhódás csodái sorra jönnek;
Ön eltűnődik a természetben:
Fülemledalt pengét akkor önnék
Egy csipkebokron a költészetem.

Ottan fogok majd önnel állni szemben,
Hol szemfödél alatt van a jövő;
De böleségében látja már a szellem,
Az alkotó s az álmokat szövő.
Sorsával a mulandó rész kibékül,
A nem muló dicsőül általa,
A mint együtt repül ki a sötétből
A napvilág és a madár dala.

Régen meggyűnt mi egy irányba' ketten:
Távolba rég beszél gondolatom;
Szívem, ha porladoz, útemre-tetten
Megzendül egy-egy versfonografon.

A mig kelyhébul az arany levelnek
Az örök üdv forrásvizét iszom:
Lágy ringatást ismeretlen ének.
Altatja önt el, mister Edison!

«Szilfidek.» (Lidia Kyast.)

«Szilfidek.» (Csernicheva.)

«Thamar.» (Fedorowa, Bolm.)

«A rózsá lelke.» (Piltz, Nijinsky.)

«Karneval.» (Piltz.)

«Karneval.» (Csernicheva.)

«Karneval.» (Kyast, Nijinsky, Bolm.)

EL NEM MÚLÓ HÁLA.

Elbeszélés. — Irta RÉTHI LAJOS.*

I.

Mogorva arczczal, elkéseredett hangulatban ballagott ki a megye székvárosából Cserjésdi Ábrahám ő kegyelme. Köpenyegét és rókabőr tarisznyáját Juon vitte utána, falujának erdő-pásztorra.

Jöhött volna szekérral is; de arra volt kitűzés, hogy a tisztújító közgyűlés több napig tart. Olyankor összecseszül az egész választó-közönség minden pereputtyostól; még jó elhelyezést is nehéz találni a lónak. Közülük lakott; bejött gyalog, maga után hozatva leg-szükségesebb holmiját Juonnal, a pásztossal, a kire költenie sem kellett; elég volt számára a barna kenyér és jó darab szalonna, a melyeket otthon tarisznyájába tétetett.

Juon különösnek találta, hogy oly hamar térnek vissza, mikor a kenyérből és szalonnából több mint fele megvan; még különösebbnek, hogy az elől haladó úr egy szót sem szól, csak magában morog néha és mintha a fogait is csikorgatná. Megszólalt hát ő, Kiváncsiskodott, hogy miért mennek haza oly hamar, mikor a többi úr még mind ott maradt.

— Ott vigye el őket az ördög, mind a hányan vannak! — tört ki az Ábrahám úr elfojtott hangja.

Juon megrázta a hosszú zsiros hajjal borított fejét. Belátta, hogy valami nagyon nagy dolognak kellett történni, a miért Ábrahám úr így rettenetesen megharagudott az egész megyére. Megszólalt megint:

— Bizony bolondok az urak. Előbb bevásároltanak a szép nagy hivatalba, azután magokra haragitanak.

— Fogd be a szédát; ne ingerelj te is! Hát épen a, hogy nem választottak be; kihagytak csúfosan. Egy tejes száju kölyköt ültettek helyembe, a kinek apja és egész atyafisága össze-vissza házalta a vármegyét. Hogy történi ki őket a száraz nyavalya!

Juon fölemelte a fejét és végigmérte tekintetével a dühösködő embert. Eszébe jutott, hogy neki is van egy és más visszafizetni valója.

— Tehát nem vagy többé segéd a szolgabíró mellett?

— Mondtam már, hogy nem.
— Egyéb hivatalod sincs?
— Mi az ördög volna?
— No hát «jes kopenyág!» Itt van a köpenyeged, vigyed.

Lecsapta hirtelen a köpenyegét és a tarisznyát az út közepére és keresztbe vágott a mezőn az erdő felé, a hol kunyhója állt.

II.

Aniska, a ház menesze, nem tudta, mekkorára nyissa a szemét, mikor az úr oly váratlanul betoppant. Poros volt, izzadt és dühös. Maga cipizte a nagy köpenyegét és tarisznyát s mérgesen ledobta egy sarokba.

— Talán beteg? — kérdezte.
— Hallgass! Készítsd a vacsorát!
— Pedig el akartam mondani, hogy itt járt a zsidó és azt ígérte, hogy letörli az összes tartozásunkat, ha az ő javára igazítja el a felvégi Péterrel való dolgát.

— Fogd be a szédát és láss a munkád után!
Ember ilyet nem látott, — gondolta és félszóval mondotta is Aniska, a mint a konyha felé távozott. — Miskor a tisztújításról csak ötödik-hatodik nap szokott hazajöni. Kimulaták, kiadomások magokat s olyan jó kedve volt, hogy őt is megölelte, még meg is forgatta. Most: már a második nap estéjén itt van és úgy morog, hogy el lehetne adni medve helyett.

Az este még csak eltelt valahogy. Ábrahám úr keveset evett és épen nem beszélt. Még csak

* Ez elbeszélés írója, Réthi Lajos, a napokban húnyt el. Régi, derék írónk volt, a hetvenes években belmunkatársi is lapunknak. Később ugyan hivatalos elfoglaltsága — Hunyad megye tanfelügyelője volt — elvonta az irodalomtól, de időnkint mégis föl-felkereste lapunkat érdekes elbeszéléseivel, visszaemlékezéseivel. Ezt a novellát, melynek halála most szomorú aktualitást szerez, kevéssel halála előtt küldte szerkesztőségünknek.

tehénről, lóról, disznóról, majorságról sem kérdezte ki háza gondviselőjét. Hamar bevonult a szobájába és Aniska sokáig hallotta, hogy hol sohajtozik, hol mérgesen dörmög magában.

Juon pedig hazulról egyenesen a kocsimába ment és sietett elbeszéli a nagy eseményt, hogy Ábrahám urat kihagyták a hivatalból. Kitétek, elkergették, maguk között meg nem tűrték.

Reggel már tudta mindenki és tovább áták, tódították, okát kerestették.

Szegény Ábrahám nagy lármára, káromkodásra ébredt. A mint kitekintett, látta, hogy egy süldő malacz az övei közül átbújt a rozsz kerítésen a szomszéd kertjébe. Azt ütlegeli a szomszéd és szidalmazza csúnya szavakkal még a gazdáját is. Miskor hasonló esetben szépen hazaterelte a kártevő állatot s maga foltozgatja a röst, habár az Ábrahám úr kerítésen tátongett. Nincs tekintély többé. Fejére ütnek a bukott embernek.

Aniska nem sokáig várattott magára, hanem beállított minden engedelemkérés nélkül. Ideoda tett-vett holmit, de a közben folyvást beszélt.

Mondhatom, szépen vagyunk! Azért szolgáltam én magat tizenöt esztendőn keresztül igaz becsülettel, hogy vénségemre ilyen csúfá tegyen? Ne féljen, nem kopik el a küszöbe a ki- és bejáróktól. Engem sem keresnek fel levett kalappal, szép beszéddel, szives ajándékkal: hogy magánál jó szót tegyek értőnek. Csak tudnám hirdelen, merre menjek, ebbe' a szent minútába' itt hagynám, mintha híret sem hallottam volna.

Ábrahám úr dorgálta is, csitította is Aniskát; de annak a szája be nem állott. Talán estig sem lett volna vége a hánykolódó beszédnek, ha egész váratlanul, minden kopogtatás nélkül fel nem nyílik az ajtó. A druzsa, Ábrahám zsidó rontott be kihívó pofával. Még a kalapját is csak a küszöbön belül vette le.

— Na, hát hogy' leszünk azzal a tartozással? Persze, a szegény zsidó csak törje magát a munkában éjjel-nappal, hogy az ilyen magafajta talmi uraságnak a poczakját hízalja!

Neked is jobb lett volna, szerencsétlen zsidó, ha az ágyadból sem bújsz ki ezen a napon! A mi keserűséget a vármegye, Juon, a szomszéd és Aniska felhalmoztak az Ábrahám úr lelkében, az mind a te pofádra és hátadra került. Aj-váj, hogy tánczolt a mogorófa a vállalai között! Még az ajtó kilincset sem tudta megtalálni a nagy ugrándozás közben. Mikor aztán a könyörület Aniska ajtót tart előtte, Ábrahám úr egy alapos rigáslást tanított a repülésre.

Akkor kifújta magát az elbúsult magyar és úgy érezte, hogy könnyített lelkén ezzel a kitöréssel. Vette a puskáját és indult a mező felé. Aniskának arra a kérdésére, hogy hány órára legyen készen az ebéddel, nem is válaszolt. Útközben találkozott két-három emberrel; de előre elfordult tőlük, mert föltette, hogy tisztességgel nem is köszöntének.

III.

Harmadnap délelőtt az alispán előszobájában várakozott Cserjésdi Ábrahám. Hogy hol töltött két napot és két éjszakát, azt meg tudnák mondani a mezők és erdők madarai, a melyek fölrebentek előtte, — és a szénégetők, a kiknek kunyhójában húzta át az első éjjelt, — meg a szomszéd falu jegyzője, a ki második éjjelre fogadta szállásába régi főnökét.

A hatalmas alispán nagyon hidegen fogadta. Föl és alá járkált a szobában, míg ő állva maradt. Látszott, hogy mentől rövidebben akar végezni vele.

— Sajnálom az esetet, édes barátom, d most már nem lehet segíteni rajta. Maga ne első, nem is utolsó, a kívül ilyesmí történi. Most már csak azt tanácsolom, hogy keressen valamely más foglalkozást; vagy fekdűjk neki egész erővel a gazdaságának s hozza be úgy, a mit a fizetésben vesztett.

— Nem a fizetés elvesztése bánt engem, nagyságos uram! Birtokom eltart halálomig, ha feleje sem nézek is a munkának. Az sem baj, ha egészen felelem, mert úgy sincs, kire hagynom. Családot nem alapítottam; most már késő is volna. Valami távoli rokonaim

élenk a hatodik vármegyében; de ők sem érdeklődnek irántam, én sem töröm magam utánok. Csúpán az volt a vágyam, hogy régi állásomban, régi tekintélyemben éljem át hátralévő éveimet; aztán örökölt birtokomat, lehetőleg gyarapítva is, érintetlenül hagyományozzam valamely arra érdemes magyar családnak.

Az alispán fület megütötte ez a szó, mert híres volt örökség-hajhásáról. Csak nemrégiben is egy özevgy nemes asszonynyal készítettett végrendeletet a maga javára, sok szegény atyafi hopponghagyásával. Leült és Ábrahámot is ülésel kínálta. Beszélgetésbe bocsátkozott vele és töviről hegyre kikérdezte birtokának nagysága, termőképessége, értéke felől. Aztán azzal bocsátotta el, hogy délután jöjjön vissza. Addig megbeszéli a dolgot a főispánnal s igazán örülne, ha ilyen derék embernek a kívánsága teljesíthető volna. De nehéz, felelte nehéz.

Othton pedig Aniska nem tudott hová lenni a nyughatatlanságtól. Mi történhetett a gazdájával? Kétséget nem szentved, hogy vagy világgá bujdosott, vagy elemészette magát. És ebben ő is hibás, felelte hibás. Az ő kötelessége az lett volna, hogy vigasztalja, mikor mások úgy megkeserítették; de ő a helyett még tetézte a nagy keserűséget. Oh, csak az Isten megbocsátana eltéveldését! Oh, csak alkalma nyílnék, hogy valaha jövőtegye!

Az emberek mind többen gyülekeztek a ház körül és tudakozták, hogy mikor ment el, merre ment, mit mondott, mit vitt magával. Most mindenki tudott valami jót mondani róla. Erősen megítélték a vármegye urait, a mért ezzel a jó emberrel ilyen csúnyán bántak.

A mint épen azon tanakodtak, hogy neki kellene indulni az erdőnek, mezőnek az elbujdosott nyomai feltalálására, egyszerre esengés-bongás hallatszik a falu vége felől.

Alig volt idejök megfordulni és kalapjaikat lekapti, már odaérkezett egy fényes hintó, tüzes lovakkal, egyenruhás kocsisal és a vármegye zsinóros huszárjával. A hintóban pedig Ábrahám úr terpeszkedett nagy meglepődéssel. Be sem fordult addig, a míg a bírót oda nem szólította és keményen le nem szidta, a mért a falu végén levő új hídnak két gerendája rövidebb a többinél.

Aniska fenhangoz hálálkodott az Isten jó-ságáért, mely az igaz embert így megsegítette. A szomszéd gyorsan hozzáfogott a kerítésen levő rés betöméséhez. A tömeg között álldogáló zsidó addig integetett Aniskának, a míg hozzá fért; akkor aztán czukrot, kávét, olajos keszkenőt ígért, ha kiengeszteli az urat azért a multikori kis tréfáért. Juon nem mert személyesen jönni, csak izenet útján adta tudtul, hogy elviszi a köpenyegét akármikor akárhová. Az egész nagy fordulatnak egyszerű a magyarázatja. Az alispán meggyőzte a főispánt, hogy a tapasztalatlan kezdő segédszolgabíró nem lehet külső szolgálata bocsátani. Berendelik a központba és az állásban helyettesítik a régi, kipróbált embert. Az aztán az ő dolguk, hogy a közelebbi közgyűlés meg is válassza.

IV.

Cserjésdi Ábrahámnak jó dolga lett ettől kezdve. Ha a városban járt, mindenkor terítették számára az alispáni asztalnál. Még nem engedték volna, hogy másutt, vagy épen szállodában étkezzék vagy háljon. Ellene panaszkodni senki sem mert, sőt széles körökben keresték a jóindulatát.

Helyzetének előnyét ő is meg tudta becsülni. Az alispánné konyhájára gyakran czipelt Juon a rókabőrös tarisznyával vagy átalvetővel friss vajot, tojást, szopos malacozot, korai bárányt, kövér libát, izletes gyümölcsöket. A mi jó és finom a környéken feltalálható volt. Hiszen van ott minden bővíben, de mégis jól esik a változatosság és megemlékezés.

Néhány év múlva azonban Ábrahám úr gyengélkedni kezdett, majd ágyba esett és állapot egyre súlyosabbá vált. A jóságos alispán — a ki nem mindenkihez volt ilyen jóságos — saját fogatán küldözgette hozzá a vármegye főorvosát; saját számlájára íratva a gyógyszerék árát.

A mint néhány nap múlva bekövetkezett a halál, az alispán intézkedett, hogy a temetést

az ő költségén rendezték, megfelelő díszszel. A pár száz hold jó föld és a nem tarolt erdők megérik ezt a kis költséget.

Az Ábrahám koporsóját elföldelték szilvákertje felső szélén és az úri közönség visszatért a háza, hogy meghallgassák a végrendeletet, melynek tartalmát különben, úgy vélték, minden ember ki tudná találni. A nagy család vasaláda egyik kulcsát a községy jegyző, másikat a lelkész hozta elő. Kiemelték a gondosan összehajtogatott írást és felolvasás céljából odaadták a vármegye tiszti ügyészének.

Alázatos keresztényi bevezetés után, melyben hálát ad Istennek a részébe juttatott sok jóért s testét a földnek, lelkét a teremő atyáknak ajánlja, biztosítja meg, hogy rendelkezését legjobban lelkiismerettel tette meg, következett a rendelkezés.

«1. pont. Isten után legtöbbet köszönhetek vármegyénk híres nevezetes alispánjának, nagy-

ságos külösvérőcezi Verőcze Gábor úrnak. Megsegítőm, partfogóim, védelmezőm volt egész életemben...»

Az alispán mintha könnyűt morzsolta volna el szemében, midőn kijelentette, hogy a meghaldogult igazán derék ember volt tetőtől talpig. Ime, ezen előkelő közönség előtt ígéri meg, hogy saját költségén állít méltó emléket sírjára.

A felolvasó folytatta: «Arra törekedtem teljes igyekezettel, hogy ő nagyságának sok jóságát erőmtől telhetőleg viszonzzam. A mit el nem érhettem tehetségem fogyatékossága miatt, azt pótolja ki az el nem múltó hála, melyet keblemben hordoztam, sírómba is magammal viszek és Isten trónja előtt is bizonyítható teszek róla, ha Ődvözítőm kegyelme oda segít.»

Az alispán kezdette már igen hosszadalmasnak találni a sok szóbeszédet.

MIÉRT CSONKA A MILÓI VENUS?

A párisi Louvrebán elhelyezett milói Venuszobor csonkasága és annak a kérdésnek megfejtése, hogy a hiányzó karok eredetileg miként voltak elhelyezve, nem csekély fejtevést okozott elegendi a régészeknek, a művészeknek s a nagyközönségnek.

Némelyek szerint a szobor magasra emelt jobbáiban lándzsát tartva a győzedelmes Venust ábrázolta, mások úgy vélték, hogy a szobor csak része egy nagyobb csoportozatnak, mely az imádóját szemérmesen elutasító istennőt mutatta, míg végre egyesek úgy gondolták, hogy az ismeretlen művész, nem tudva méltó tagjelzést találni, eredetileg csonkának alkotta művét.

A titokzatos tagjelzésnek egyöntetű és hiteles megállapítása mindmáig késett, míg végre most Aicara Jean francia akadémikus, befejezte a szobor kiasása és megszerzése tárgyában közreműködött egyének feljegyzéseinek és levelezéseinek összegyűjtését, a beszerzett adatok-alapján irt és a párisi Institút elterjesztett tanulmányában megállapította a szobor megszerzésének körülményeit, valamint az eredeti tagjelzést is.

A szobor Milo (Melos) szigetén 1820-ban került újra napvilágra. Bottonis Yorgos nevű castrói gazda fiával és unokájával földjét művelte, mikor csákányával egyszerre tágas üregét nyitott meg, melynek feltárása után annak mélyén embermagasságnál jóval nagyobb, esodálatos márványszobrot láttak fehérteni. Kiváncsian közeledtek, míg csak a teljes szépségében pompázó szobor előtt nem állottak. Venus istennő fehérlett és csillogott ott előtük úgy, a hogy őt őseik megölelték; mozdulatlanul s földalatti börtönében is büszkén, talán már kétezeredik esztendeje várva az első

A MILÓI VENUS, A HOGY MOST A LOUVREBAN VAN.

napsugarat és azzal együtt az egész világ esodálátát.

Az álló alak felső teste teljesen meztelen volt, míg a deréktől a földig lepel omlott le, melyet jobbával és kissé emeltebb balterével fogott fel. Felemelt és behajlított baljában almanál nem nagyobb gömböt (győzelmi szimbolum) tartott s a szobor mellett jobbról-balról egy női és egy férfifejjel ellátott oszlopocska állott.

Bottonis tudva, hogy a szigetüket járó idegenek a régi szobrokért sok pénzt áldoznak, sietve vonszolta Venusát, illetve annak csak különválasztható értékesebb felső részét biztonságos helyre, gunyhóba.

Kevésell több a sziget előtt horgonyzó francia vitorlás két tisztje: Mattered és Dumont d'Urville értesült a leletről s kiváncsian kereste fel Bottonist, ki a jó vásár reményében is csak félre szánta rá magát, hogy kincsét az idegeneknek megmutassa. Először a barlangba vezette őket, hol a szobor alsó része s a két oszlopocska állott, majd pedig gunyhóját is megmutatta az idegeneknek, hol festő ecsetjére méltó kép várta őket: a szurtos, kormos kis fészek mélyén a félhomályban, kicsiny mérees alig pisllakoló lángra mellett görnyedve fonó Bottonis-ánnyát besugározta a féltetű, a hullámokból kiemelkedni látszó s baljában győzedelmi szimbolumot tartó Venus örökifjúi szépsége és vakító felhősége!

Amulatóból magához térve, sietve vitorlázott a két tengerész Konstantinápolyba, hol Rivière mári francia követet sikerült rábeszélőniök, hogy a szobor megszerzése végett Marcellus követségi titkárt Milo szigetére küldje.

1820 május hó 23-án ért Marcellus az 'Estafette shooperen a sziget elé, hol ugyanakkor egy török hajó horgonyzott. Bármennyire is sietett Marcellus későn jött, mert a Venus már idegen kézben volt. A török hajó legénységét ugyanis nagy munkában találták, épen akkor hurezoltak a part fővenyén egy nagy márványtömeget ügyetlenül és a legbarbarább módon: burkolat és állvány nélkül, pusztán köteleken, melyeknek nyoma sokáig megmaradt a milói Venus testén... Igen, mert a márványtömeg nem volt más, mint a Venus felső része s a török legénység vele már igen közel járt hajójához, melyre a szobor alsó részét már elhelyezték volt.

Marcellus kétségbeesve a szobor elvesztése miatt, elhatározta, hogy a Venust erőszakkal is hatalmába keríti. S nemsokára ott hadakozik a két hajó legénysége a parton a szobor körül, ütlegelve egymást s nem ritkán a szobrot is!

A törökök végre engednek s a Venus felső teste csonkán, darabokra tört karokkal és bezúzott orral a francziáké és két napos alkudozás és fenyegetés után a szobor alsó része is az ő hajójukra kerül.

Egy hónap multán partra szállították Marcellus s nemsokára ott látjuk pompázni a Venust a Louvrebán a Galerie des Antiques diszhelyén a róla elnevezett külön teremben.

Összeállították a megmaradt részeket és pótolták a letört ortt és az apróbb hiányokat, a melyeket épen lehetett, de a karjaik nem tudták visszaadni, mert annyi darabocskára töredezett a török szállítás, valamint az érte

Következett azonban a 2. pont. Abban két fejőstehenet és a háznál levő minden ruhanevet hűséges házvezetőjének, Vancsák Aniskának hagyományoz. Minden egyéb vagyonának, ingatlanának és ingóságának általános örökösévé Benget vármegye Cizmegés községsében lakó Cserjésdi István távoli rokonának János nevű fiát teszi, a kiről megjegyződött, hogy jeles ügykezettel és tehetséggel járja a felső iskolákat.

A meglepetés óriási volt. Az alispán mintha álomból ébredne. Odaszólt az ügyésznek, hogy olvassa még egyszer ezt a pontot. Aztán kezébe vette a végrendeletet s izgatottan forgatta elé is, hátra is. Végül odadobta az asztalra és mérgesen kiáltott, hogy fogjanak be.

A híres örökségvádsz eme felsülésén sokáig kacagtak a vármegyében; de a Cserjésdi Ábrahám sírjáról is hiányzik az ünnepélyesen megígert emlékkő.

folyó harcban és mert annyi jelentősebb rész maradt ott és kállódott el a milói parton.

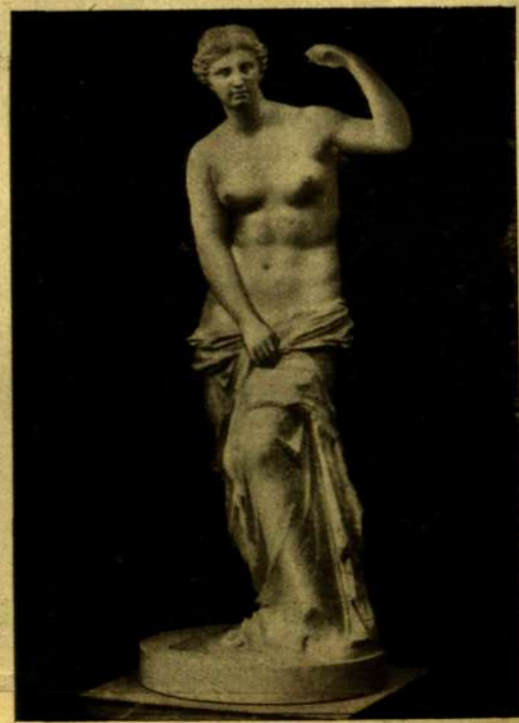
Mai alakjában nem emeli többé baljában a győzedelmi szimbolumot, jobbjá is csonka és bal lábfeje is hiányzik, de azért így megcsonti-tott formájában is az ókori szépség legtekőletesebb megnyilatkozása s hivatta van hirdetni minden időnek a szépség örök hatalmát.

Felállításá után egyöntetű volt a esodálkozás és a bámulat, de egyben minden szemléző az kérdezte magában: és a karok hol maradtak? miért hiányzanak? hogyan lehetek vajjon elhelyezve?! S megkezdődött a vitakozás, az eredeti tagjelzt találgatása és a hány bámuloja volt a szobornak, annyifeleképen képzelték el eredeti mozdulatát.

Mattered, Dumont d'Urville, Marcellus és még néhányan, kik a szobrot eredeti formájában még sértetlenül látták, könnyen végt vehettek volna a vitának a rekonstruálhattak volna a Venust úgy, a hogy a beszerzett adatok alapján ma megtehetjük, (második ábra), de ugyanakkor el kellett volna árulniok a szobor épen nem békés és tiszta megszerzési módját is és így, az esetleges diplomáciai bonyodalom elkerülése végett, inkább hallgattak.

M. Thiers köztársasági elnök, ki újságírói működését a milói Venusról irt tanulmányával kezdette meg, hallott egyet-mást a szobor regényéről és előnéskége alatt Jules Ferry akkori atheni francia követet kérte fel, hogy kutasson a szobor eredete iránt. Ferry Milo szigetén fel is találta a Bottonis fiút és unokát, kiknek még élénk emlékeztében volt kincsük eredeti alakjában és a csata, mely a sziget partján a szobor körül folyt. Akkor Thiers és Ferry is még jobbnak látták hallgatni e részletekről.

Most, annyi esztendő elteltével a titokról már lehullhat a lepel!

A MILÓI VENUS, A MELYEN EREDETILEG LEHETETT.

Mikolt hercegnő (Aczél Ilona), Eirene anyja (Halmy Margit) és Kurkut (Vágó) a II. felvonásban.

Attila (Kürti) és Mikolt (Aczél Ilona) a IV. felvonásban.

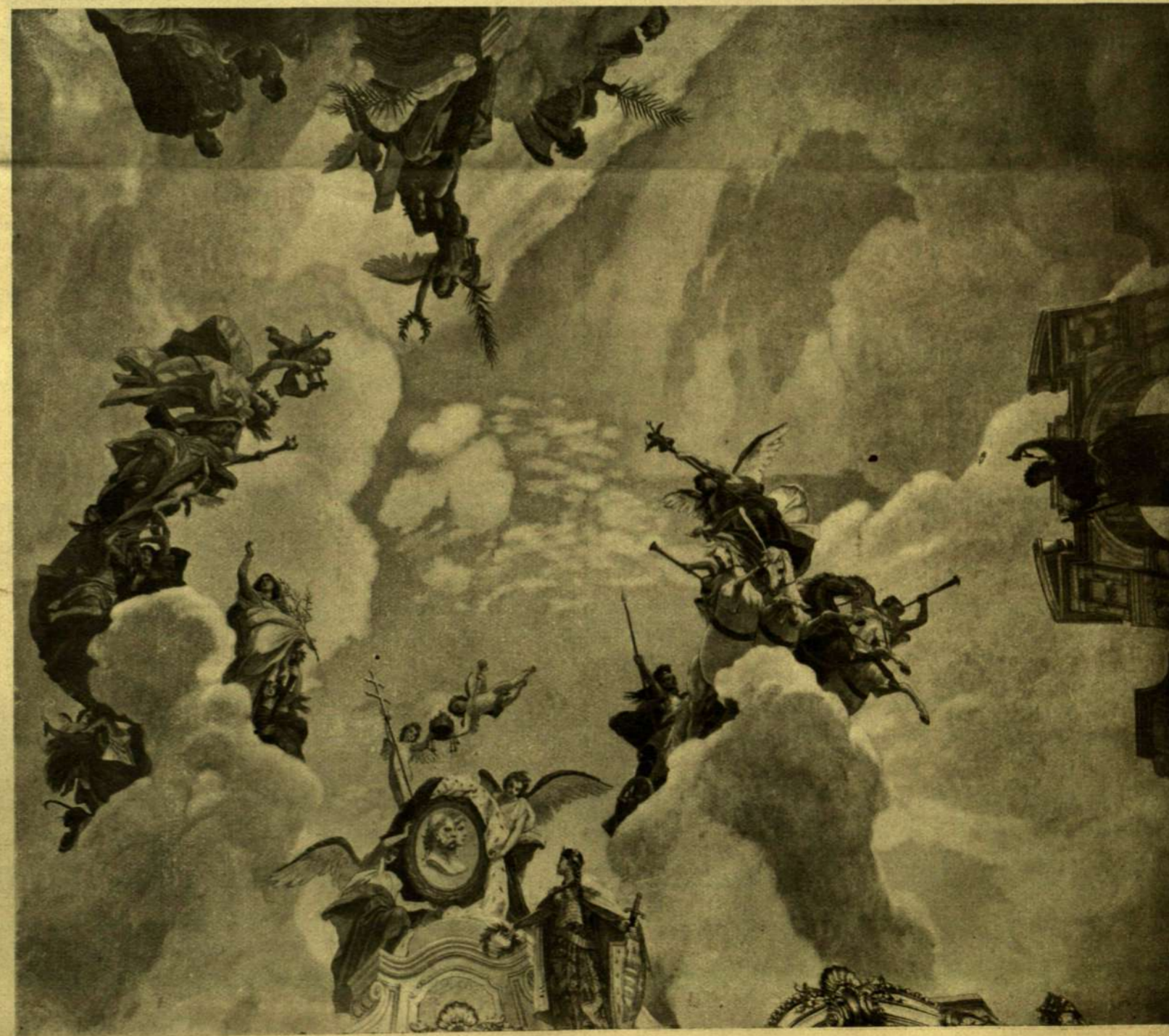

Attila megjelenik a III. felvonás végén. Előtte hódol Euthymos metropolita (Sebestyén) és Derik (Törzs).

«A NAGYÚR», KISBÁN MIKLÓS (GRÓF BÁNFFY MIKLÓS) DRÁMÁJA A MAGYAR SZÍNHÁZBAN. — Jolly Gyula félvételei.

KIHALLGATÁSI TEREM.

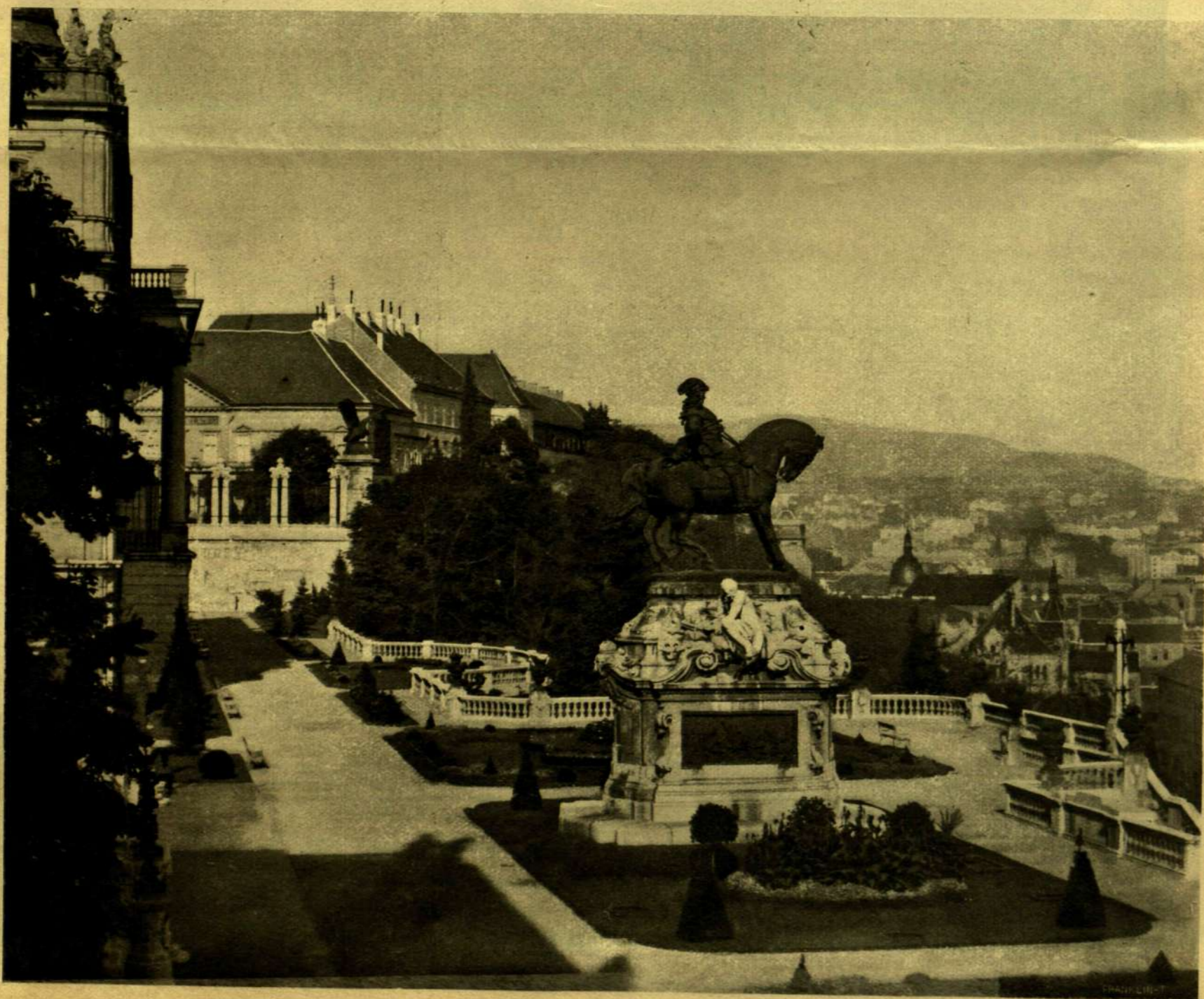

LOTZ KÁROLY FRESKÓJA A HABSURG-TEREMBEN.

A BUDAI KIRÁLYI PALOTA. — Balogh Budó félvételei.

SZŐLŐ-LUGAS A KIRÁLY LAKOSZTÁLYA ELŐTT.

SAVOYAI JENŐ SZOBRA A FŐHOMLOKZAT ELŐTT.

A BUDAI KIRÁLYI PALOTA. — Balogh Rudolf félvétele.

KILÁTÁS A KIRÁLY LAKOSZTÁLYÁBÓL A NAPHEGY FELÉ.

KILÁTÁS A KIRÁLY LAKOSZTÁLYÁBÓL AZ ERZSÉBET-HID FELÉ

A BUDAI KIRÁLYI PALOTA. — Balogh Rudolf félvétele.

EGY KAPU ROMJAI AZ INKÁK IDEJÉBŐL.

AZ INKÁK HAZÁJÁBÓL.

— Bolíviáról. —

Buenos-Ayres 1912 december. A nagy világeseményeket — történéseit idején — nagy érdeklődéssel kíséri az egész emberiség. De lezajlásuk után hamar elfelejtik őket mindenki. Azután pedig egyre kevesebben gondolnak rá, a míg végre el nem felejtik. Ilyen történet minden országnak és minden világrésznek van. Az egyik érdekesebb, a másik kevésbé az, de valamennyi megérdemli, hogy néha, egy pár órára-napra, emlékeztünkbe idézzük, hogy azután... ismét elfelejtjük.

Délamerikának is megvan a maga rég feledésbe ment története és ez az inkák világa. A nagy világeseményeket — történéseit idején — nagy érdeklődéssel kíséri az egész emberiség. De lezajlásuk után hamar elfelejtik őket mindenki. Azután pedig egyre kevesebben gondolnak rá, a míg végre el nem felejtik. Ilyen történet minden országnak és minden világrésznek van. Az egyik érdekesebb, a másik kevésbé az, de valamennyi megérdemli, hogy néha, egy pár órára-napra, emlékeztünkbe idézzük, hogy azután... ismét elfelejtjük.

helyen lengte a szél a spanyolok büszke vörös-sárga lobogóját.

Ma az inkák egykori hazája, éppen az ellentéte annak a mese-világnak, mely egy pár évszázad előtt volt. És ezért nem törődik és nem beszél róla senki többé. A régi szép világból nincs meg már semmi, csak egy pár *monolito*, egynehány rom, melyek körül, a délamerikai archeológusok ásatnak, hogy felszínre hozzák valamit a régi világból, melynek a kincseiről már csak a legendák tudnak.

A győztes szabadságharc után *alto és bajo Peru* két köztársaság lett. Bolívar Simon, a délamerikai hős hadvezér neve után *alto Peru* lett. Fejlődött is úgy, mint a többi köztársaság, egész ezernyolcszázhatvenig. Ekkor háborúba keveredett (Peruval együtt) Chilével és a háborúban elvesztette egyetlen nagyfontosságú kikötőjét: Antofagastát. Ezt a csapást még most is érzi Bolívia és ez nehezíti meg annyira haladását és gazdasági fejlődését.

A mai Bolíviának kétféle lakosa van és a lakosság fele: indián. Nem vad, hanem inkább alázatos és félénk és e tulajdonságuk miatt aztán ki is használja a másik fél. És nem éppen valami szelíd módon. Ha hivatalosan nincs is meg már a rabszolgaság, a viszony, mely az indián és fehérbőrű délamerikaiak között fennáll, még ma is a rabszolgaságra emlékeztet. De a bolíviai indiánoknak még jó soruk van perui testvéreikhez mérten, a kiket

kinoznak és sanyargatnak. Peruban, a városok falain kívül, az indián élete teljesen értéktelen. Azokon a vidékeken, hol a kaucsukot gyűjtik (Putumayr-ban) leirhatatlan kegyetlenséggel bántanak velük és megtörtént az is, hogy egy felügyelőnek volt több nagy kutyája, a melyeket nehéz volt hússal ellátni. Ilyenkor aztán agyonlőtt kis indián csecsemőket dobtak oda a kutyáknak.

Bolíviában már nem fordul elő ilyesmi. Bolívia termeli a világ kokain szükségletének a legnagyobb részét és az ottani indiánok rászoktak annak az élvezésére. Úgy isszák — vagyis inkább szopogatják — a kokaint, mint mi a teát. A kokain leveleit összevagdadják és leöntik forró vízzel, majd a mikor megfőtt és pépszerűvé vált, megfelelő nádszálon át szopogatják. Természetesen ez érzéketlenné teszi őket is, a gyomrukra is, úgy hogy kevés étellel beírják s a mellett eleget dolgozhatnak.

Maga az ország — Bolívia — az ellentéte földje. Az egyenlítő alatt fekszik, de azért a hegyein ott csillog a hó. Egyes vidéke úgyszólván legszebb egész Dél-Amerikában, egyes része pedig sivatár, kopár és maga az egyhangúság. Egyes helyein majdnem pusztán kézzel lehet kikaparni a földből az ezüstöt, más helyütt meg azt sem adja meg az anyaföld, a mi a lakosság mindennapi megélhetéséhez szükséges. A lakosság Santa-Cruzban, alig egy pár száz méternyire a tenger színe felett a tropikus égőv hőségében él; de Oruro-ban már szibériai hidegben szinylődik, majdnem négyezer méternyire a tenger színe felett. Potosi, egyik legfontosabb városa, magas hegyen fekszik a hóvá valósággal csak kapaszkodva lehet feljutni. La Paz, a főváros pedig, lent fekszik mélyen a völgykatlanban.

Európával való közlekedése is nehézkes. Buenos-Ayresből vasuton kell elutazni Argentína legészakibb részéig Jujujig. Itt azután a vasut felkapaszkodik a Cordillériákra, a meddig csak bír. Azután jön az ösvény karaván, mely szépen átveszi a vasut szerepét és átszállít mindenkit és mindent Bolíviába. És a mikor beköszöntének azok a félelmetes viharok a Cordillériákon, melyek a hatalmas kondorkeselyűt is úgy csapdossák a sziklákhöz, mint a kis tarka pillangót a tavaszi szellő a kertek falához, vajon mi történik ilyenkor az utassal, a csomaggal, a szállítással? Vár, vár... minden és mindenki. Már pedig egy délamerikai köztársaság a szerint fejlődik, hogy milyen az összeköttetése az ó-világgal. A bevándorlás Bolíviában ösmeretlen fogalom. Pedig bevándorlók nélkül nehezen fejlődhet egy itteni állam. A délamerikai emberben sok az indolencia és kevés az energia, a mellett, hogy tulságosan közömbösek. Mindent, bármilyen fontos is az, másnap fog megcsinálni és ez a másnap még esztendőnk mulva is: «majd holnap!» marad.

Ilyen sok ellentmondás és következetlenség mellett, még egyenesen csodálatraméltó, hogy Bolívia megmaradtatott önálló államnak, s nem tűnt el úgy... mint az inkák világa.

Különi Gyula.

MONOLIT AZ INKÁK IDEJÉBŐL TIAHUANACUBAN.

BEJÁRAT TIAHUANACUBA.

INKÁ-KORI MONOLITOK.

A SZERELEM AZ ÉN BÜNÖM.

Francia regény.

I.

1895. augusztus 18.

Végre megjött ez a levél, mely eldönti soromat. Midőn felbrevettem, Marine adta kezembe, s én reszkető kézzel vettem át, szívszorongva, azzal a mélységes meghökkenéssel, melyet mindnyájunkban támaszt a végzet ismeretlensége. Elolvastam:

Belgrave Square, London 1895. augusztus 16. Kedves Christiane kisasszony!

Fogadja köszönetemet, hogy reám gondolt, midőn Angliában alkalmazást keres. Ön tönkre jutott árva, családja nincsen, rokonai sincsenek távoli unokatestvérein kívül, kik nem törődnek önrel és ön nem akar többé ahhoz a csillogó társadalomhoz fordulni, melyben egykor élt, hanem inkább hazatálna válik, mintsem hogy rangját a saját hazájában elveszítse; mindezt megértem s méltányolom is.

Én viszont drága édesatyjának és vendégszeretetének, melylyl Nérsanban elhalmozott, sokkal bensőbb emléket őriztem meg, hogy e nehéz napokban önnek segítségére ne legyek. Ezért mihelyt megkaptam levelét, rögtön eljárta a rám ruházott megbízásban. Sok mindenféle ajánlatot kaptam, de mivel valami különleges állást akartam szerezni, egyiket sem találtam megfelelőnek. Kérdezősködtem tovább is barátaimnál és ismerőseimnél, míg szerencsémre a Carlton-Clubban a parlament egy tagjával jöttem össze, ki leánya mellé egy disztigvált nőt keres.

Barátom, Surrey hercege önnek a következő ajánlatot teszi: vállalja el leánya nevelését, oktassa francia nyelvre és irodalomra, zenéljen vele s legyen mindennapos kísérfője sétáin. Lady Winifred tizenötféle éves, gyöngye egészségu, sőt egy kissé sántit is. A társaságban azt beszélük, hogy anyja, Surrey hercegnő, ezért néha gyengédtenel hozza.

Lord Surreynak az ön festőtehetségét is megemlítettem, mivel eszembe jutottak Nérsanban átlapozgatott vázlatai. Minden tetszett, mit ön-ről elmondott, mire a hercegnő engem bizott meg egy bizalmas dolognak, a tiszteletdíj kérdésének rendezésével. Minthogy ön is engemet tisztelt meg ennek megállapításával, kedves kisasszony, egy hónapra tizenkét font sterlinget kértém* továbbá tizenöt font utiköltséget. Ugyanannyit kötöttem ki arra az esetre, ha tanítványától valamikor váratlanul el kell válnia. Ő véle teljesen egyformán fog élni, mint valaki, ki az ő társaságához tartozik és olyan bánásmód jut majd ki önnek, a milyen a Nérsan grófok ivadékát méltán meg is illeti. Nem ártott a hercegnő figyelmét az udvariasság és kis kérdésére is felhívni, mert lady Surrey gőgös, nagyvilági nő, a milyenek közt minden ország főnemességében találhatók.

Ha e feltételek megfelelnek, szeptember első felére várják önt Addington-Parkban. A Surrey család katolikus, a mi oly körülmény, melyet alighanem kellemesnek fog találni.

Örülnek, ha már szeptember 10-ére megérkeznek Addington-Parkba, mivel éppen ekkorra hívtak meg oda vadászatra, úgy hogy könnyebbé tehetném önnek az első megismerkedést.

Fogadja kedves Christiane kisasszony tiszteletteljes üdvözlőmet. Maradtam szolgálatra kész hive: Charles Standigate.

Azt válaszoltam, hogy elfogadom az ajánlatot, és megírtam Surrey hercegnőnek, hogy szeptember hatodikára Addington-Parkba érkezem. — Ez a háromszáz frank majdnem vagyon számba megy! Derültebb jövő tárul fel előttem, és majdnem örömet hagynám el Franciaországot, hol annyit szenvedtem, ha nem kellene az öreg Marinétól és atyám meg anyám sírjától megválnom.

Augusztus 21.

Ma reggel egy tizenöt fontos cheque kíséretében pár sort kaptam a hercegnőtől, melylyl tudatja, hogy várnak hatodikára. Miért idézett fel szomorú gondolatokat száraz megegyezésünk, melyet lady Surrey megismételt? Fizetnek nekem, és így csak nem kívánhatom már előre a család rokonszenvét? Bizony nem helyén való ez az érzékenykedés.

* Egy font 25 korona.

A sok nyomorúság, a sok keserűség kínos és kétségbejuttató; a lélek érzékenysége csak nőtön nő és végül a halált kívánhatja meg... de mégsem halunk meg s beadjuk a derekunkat, hogy újabb csapások érjenek, mert fiatal testünk ereje meghazudtolja lelkünk kétségbeesett vágyódását. Ellenállunk, élünk, mert hűsz évekkel ezelőtt, a napsütötte reggel felszárítja könnyeinket és tudja Isten mily illuzióink támadnak, melyek képzeletünk, álmaink gyermekeit hamis boldogság mezébe öltöztetik. Az élet magával ragad, megcsal, félrevezet minket és mi áldozatul esünk családja varázslatának s hatalmasan újjászületnek reményeink egy csodás «talán»-ért. Miért izgattam fel magam soha meg nem valósuló remények légváriáiról? A tényállás az: hogy alkalmazást találtam. Mit is várhatnék ezektől az ismeretlenektől? Uralkodom kell szívem gyengeségén, le kell győzőm lelkemnek azt a hajlamát, mely fájdalomra akarja hangolni nemcsak emlékeimet, de élettem minden jövő eseményét is, s hogy megvigasztalódjam, jusson eszembe Montaigne e sora: «a legkiemelkedőbb lélek sem mentes az emberi gyengeségtől.»

Augusztus 23.

Útra készülődésem közepett összefüggéstelen kavarodásban emlékeim szolgálnak társaságul. Annnyira igénybeveszik léleljenléteimet, hogy minden testi foglalkozást abban kell hagynom. Valami ösztön kényszerít reá, hogy újra átéljem mindent, és ime itt ülök asztalom előtt, a toll már kezemben és nem tudom elúzni emlékeimet, inkább újra szenvedek velük, mert e bizarr láncolatban sohasem boldog óráimnak emléke elevenedik meg előttem. De mily régen elmaradtak is az idők, midőn a tavaszom ifjúsága virágjában pompázott!

Már két éve mult annak, hogy Belloncle abbé hosszas hímzés-jámozás után tudomra adta, hogy atyám ügyvivőjének gazdasága miatt teljesen tönkrementem. Nerlin mester jól ismerte a helyzetet, melybe családunkat a lőenyésztés meg a játékszenvedély sodorta, s így minden megdondolás nélkül elfogadta velem atyai örökségemet, pedig élhettem volna a leltár kedvezményével, hogy megmenthessem magamnak az anyait. Kötelezettséget vállaltam tehát az adósságok kifizetésére, de erre még az én vagyonommal gyarapodott aktívából is alig futotta.

Eszembe jut a jelenet köztem s az abbé között: — Mivel atyám tartozott ezzel a pénzzel, abbé uram, mégis csak meg kellett volna fizetni. Mit használt volna hát a leltári kedvezmény? — Csak olyan ön is, mint édes anyja volt! Nem akar engem megérteni! Fizetni! — igen — kellett volna, el is adtak volna mindent, ez bizonyos... — Nos hát? — De, kis Christiane, még mindig megmenthetjük volna önmagunkat, a mi édesanyja vagyonának roncsaiból megmaradt — ez joggal megillette volna önt. De az ügyvivő, ki Nérsan grófnak álnév alatt úszorakamatra pénzt kölcsönzött, csakhogy tőkejét sértetlenül visszaszerezze, utolsó filléretől is megfosztotta önt. Épp ilyen ügyesen esalta ki nem egyszer édes anyjának jótállását is!

— Látja! anyám is fizetett! — Sajnos! sajnos! bizony sokat fizetett jó édes anyja, bár jobban is megfontolhatta volna!... De, Isten nyugosztalja! Önnek azonban semmije sem maradt! Semmije! olyan mint egy kis Szent János!

A derek ember szomorúan rázza fejét, de én, bármennyire el voltam keserűde, erre a hasonlatra mosolyra fakadtam. Huszonegy éves voltam, teljesen kifejldve, — a kis Szent Jánoson meg alig van valami ruha!

Ez a beszélgetés egy este vacsora után a plébánián folyt le, s éta közben hideg, merev, halvány holdvilágnál, egy kis kert keskeny útjain. Szegfűnyílás ideje volt, és a fűszeres illat beleivódott ezeknek az óráknak emlékébe. Szegény voltam tehát. Dobra kerülnek majd az istállóban maradt paripák, dobra kerül a coudrai-i erdőség, a saint-clairi major, a l'esnevali rét s az én szülőházam is, ez a XIII. Lajos korabeli kastély, az öreg butorok, a régi faliszőnyegek, a barnult képek, mindaz a művészi és szép dolog, melynek társaságában eddig éltem — mert egy tollvonással kifosztottam önmagam. Helyzetemen nem lehetett segíteni,

hiszen köztudomásu, hogy «senki sem védekezhetik a törvény nem tudásával».

Mit is terveztem? Mibe is fogtam? Éppen csak annyit értettem a festéshez és a zenéhez, hogy még nem tudtam hasznomra fordítani. Tanítás-hoz nemcsak tudomány, hanem tehetség is kell. Midőn egy szimfoniát játszottam és tapsokat arattam vele, ez a szerző művének egyéni fel-fogásáért járt ki, melyet elemezni nem tudtam volna s még kevesebb másokat oktatni rája. Ily művészeti benyomást lehetetlen más lélekbe ojtani, mert vagy illetett valaki — vagy nem.

Szakasztott ily kilátástalan volt festésem is. Jól rajzoltam, de egészen különös meglátással és természetértelmezéssel dicsékedhetek szerény vázlataim és vízfestményeim.

Tanultam is, de vizsgáim nincsenek, megülöm jól a lovat, de aligha válna belőlem cirikuszi lovárnó.

Mihez kezdjek tehát? Semmihez! És mégis bátran megkísérletem. Lassanként, míg küzdöttem, nyomorúságba jutottam. S ha eszembe jutnak szenvedéseim, megborzongok s lélek jövőm eseményeitől, melyeket ezzel az állásvállalással felidézek, mert jobb jövőben nem tudok már hinni!

Eszembe jutnak Pascal e sorai:

«Az ember meghatározása: Alárendeltség, vágy függetlenség, szükség. — Érzékenység nélkül nem szenvedünk. Nem az omlatag házon múlik, csakis maga az ember nyomorult, és én egy látó ember vagyok.» Am, mert én is az vagyok, azért habozom újra az élet arcába kiáltani, hogy köteles engem eltartani.

1895. szeptember 5.

A «Viktória» fedélzetén, a havrei kikötőben.

Pár percze csak, hogy az utasok kézzelírta-sokat váltottak a kikötőparton, hogy egymás nyakába borultak, hogy könnyeket ontottak. De nem én értem. Megtört szívvel, barátok nélkül, rokonok híján hagynom el Franciaországot, senki meg nem sirat, senkinek sincs vigasztaló szava hozzám. Miért is élek? Hiszen nincsen semmi örömöm! Az enyéim halála óta ágról szakadt lettem!

Hogyan vonz magához a víz, mely tompa mormogással a hajó körül csobog! Milyen gyávaság lep meg ismeretlen jövőm miatt. Ugyan! mert senki el nem kísért, mert mindenféle banális bucsúzkodást néztem végig, ezért már elvesztettek, menthetetlennek érzem magam? De mikor máris annyit szenvedtem, hogy reménytel vagy nyugalommal semmi sem kecsgethet. Mily rövidre voltak szabva boldogságom napjai!

Egy emberélet első húsz esztendeje nem is számít! Gyermekekünkben s ha felszédülünk is, nem tudjuk, mit jelent az, hogy nem szenvedünk. Az alighogy kifejldött értelem nem igen bírálja az eseményeket. Ha jól emlékezem valamikor úgy hittem, hogy már a születés jogán gazdag vagyok; természetesnek látszott, hogy egy szép környezetbe születtem belé, hogy örömben és előkelően élhetek. Érttem féslettek a rózsabimbók, értem suttagott a szél a fák koronái közt, nekem morajlottak a tenger hajjai.

Mindaz, mi akkor kétségbejuttat, ma még csak meg sem bosszantana talán. Gyermekek voltam és vidám a környezet, melyben éltem, nekem az egész világot jelentette. Tudtam ugyan, hogy nyomorultak is élnek, kiken illik segíteni, mert ez társadalmam nagyvilági szabályaival összefért, de ez a nyomorúság oly tisztas és oly távoli volt. Mily jól neveltek voltak ismerős szegényeink, és mennyire ajánlotta őket a püspök úr ő méltósága, vagy X herceg és Y bárónó. Ezek a koldusok majdnem társaság-beli emberek voltak, annyira megférték a mi fényűzésünkkel: alázatosan, illemtudóan, irigység nélkül viselkedtek. Viszont meg száz frankot oly könnyű kiosztani! És ennyi egy szegény számára, kimeríthetetlennek látszott nekem, mert mihelyt kenyere van, már boldognak is kell lennie. Hát nem hallottam mit mondott egy napon nagynénem, atyám testvére, édes anyámnak, midőn valami nyomorúság hallatára elszomorodott:

— Vigasztalódj! szívem! Ez a népség nem is oly boldogtalan, nem a mi idegzetünkkel érez, nem szenved úgy mint mi!

«Nem szenved úgy mint mi!» oh mily kegyet-

len beszéd! És én nyomorogtam ebben a zagydag Párisban, mely ügyet sem vet a szemérmes szegénység, de bőven felségíti a toladót. Milyen szegény voltam! a legnyomorultabb fajtából való, a mely keztyűt hord, és ajakán mosoly ül, a míg csak össze nem roskad. Fáztam, éheztem, büszkeségemet, öntudatomat, de leginkább mégis csak szívemet alázták meg. Nagyném, kit kevéssel atyám tönkretutása után ért utól a halál, elmulasztotta végrendelét megváltoztatni, miért egész vagyona zárdáknak, papoknak jutott. Elhagyatva távoli rokonaimtól, kerülve ismerőseimtől, elnyűtt ruhákban szegyenkezve, csukott ajtókat leve magam előtt, mindent kipróbáltam, mindenem átestem.

Ha munkát kértem azt kérdezték tőlem: «Ezzel a névvel ön ennyire jutott?» «Ezzel a névvel?» Kis hija volt, hogy meg nem gyűlölttem ezt a fényes és haszontalan nevet, mely csak utamban volt, mert egyaránt sértett a polgáremlékek sajnálata s a magamfajtaúknak gögje, kik csak emlékeimért túrték meg maguk között. El akartak felejteni, mert hiúságukat sértette mostani nyomorúságom.

Az imént ideletem hagytam naplóm, ironomat és felmentem a hajó hidjára, mivel a tenger váratlanul zavarogni kezdett, mire a hajó kellemetlenül megingott. A nekiszabadult szél a hullámok habját felsodorta a fedélzetre és sárgás színű sós pihékkel szórt tele minket. Megkérdeztem egy matrózt:

— Vihar készül?
— Dehogy készül! Nem lesz zivatar, ez csak olyanforma kis szélroham...

— Derék kis szélroham... elég zavart okozott az utasok között!

Megnyugodtam, hogy nem fogok vízbefuladni, kikönyököltem a hajó párkányára és elnéztem a tenger nyugtalan hánykolódását. Nagyszerű látvány volt ez! Eszembe jutott, hogy mily törékeny kis dióhéjon utazunk, hogy csak néhány hatalmasabb és nagyobb hullámnak kellene támadnia, hogy megszabadítson az élet gondjától. A zsoltárok szavával élve gondoltam el, hogy: «elnyugodnék e zivatarban és álom szállana szemeimre.» Itt tartihattam elmékedésben, midőn hátam mögött erős nyögés hallatszott. Megfordultam s egy fiatal embert láttam, ki jól-rosszul, de inkább rosszul mint jól segíteni törekedett egy fiatal leányon, kit nagy rosszul lét lepett meg. Fejét lehajtván, angolul jajgatott, s a férfi hiába beszélt rá, hogy menjen le kabinjába, a lány csak azt sóhajtott, hogy sem ereje, sem bátorsága nincs hozzá. A korrekt gentleman pedig vigasztalannak látszott, vagy legalább is zavarodottnak, hogy ilyen kellemetlen bajba esett fiatal leányt kell gondoznia. Helyzetüket a körülményekhez képest elég komikusnak találtam volna, ha a fiatal leány sápadtsága és elernyedése részvételem fel nem kelti. Közéledtem kissé hozzájuk, hogy segítségére legyek a gentlemannak és megpróbáltam rábeszélni a leányt, hogy menjen le a hajóba. Végre ráállott. Erre mindketten karonfogtuk, levezettük kabinjába és rábiztuk őt szobalányára. Úrnője látára ez mindjárt könnyített a szíven: «Látja kisasszony, igazam volt, egészen lucskosan került vissza a fedélzetről! De milyen csunya, mily szörnyű állapotban.»

A gentleman visszavonult, én pedig a fiatal leány mellett maradtam, segitettem a szobalánynak úrnőjét gondjába venni s kevés idő múlva, midőn a lányka álomba merült, visszatertem a hajó fedélzetére.

A tenger kissé nyugodtabb volt már; a gentleman megköszönte nekem segítségemet és megkérdezett:

— Kisasszony, ön francia?
— Igen uram és elég rosszul beszélek az önök nyelven.

— Dehogy! Ellenkezőleg eléggé jól, csak a hangsúlyt véti el néha.

Nem akartam tovább folytatni a társalgást, és nem feleltem neki, de midőn tovább akartam menni, az angol nyugodtan így szólt:

— Mivel mi vagyunk ezen az átkelésen a legépebb utasok s talán még más utitársainknak is ép úgy segítséget kell nyújtanunk, mint ennek az ismeretlennek, engedje meg kisasszony, hogy bemutassam magam, nevem Edward Stanley.

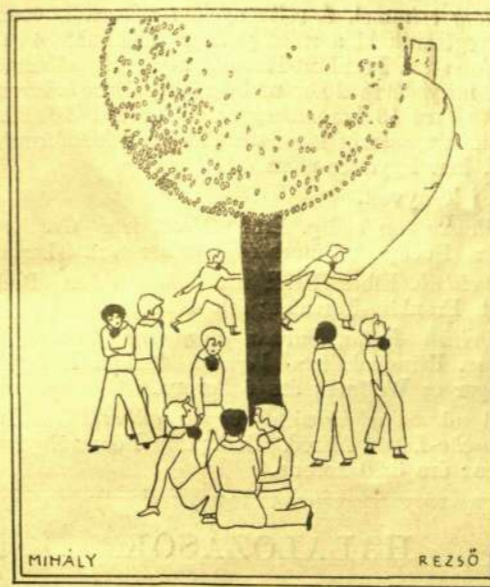
— Bizcsentettem a fejemmel s így feleltem: Christiane de Nérans.

Bemutakozás után, a mivel már eleget tettünk a társadalmi szokásnak, barátságosan beszélgettünk. A fiatalember közvetlennek, értelmesnek és distingváltnak látszott. Jószívűnek is ítéltém. Nem árulta el azt az angol faji gögőt, azt a tulságba vitt önmegbecsülést, mely igen könnyen sértővé és neveltségessé teszi sok honfitársát. Bárcsak Surrey herceg, a hercegnő s a fiatal lady is ily kevéssé angolosak volnának, mint Edward Stanley.

(Folytatása következik.)

TÉLI VASÁRNAP FALUN. — Folya Tibor rajza.

MINÁLY REZSŐ

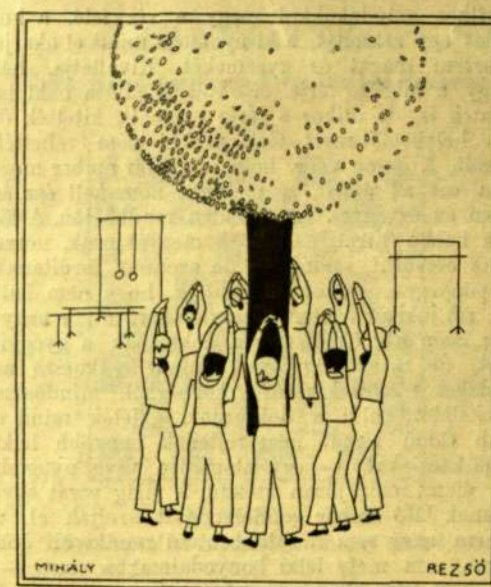
FEJTÖRŐ.

I. Egy tanár tíz növénykével sétára indul. Veszekedések elkerülése végett a tanár úgy akarja a fiúkat párosával öt sorba állítani, hogy csak jó barátok jussanak egymás mellé. Megkérdezővén őket kiderül, hogy (A, B, C, D, E, F, G, H, I, J betűkkel jelölve a tíz fiút), mindegyiknek három barátja van és pedig:

- A barátjai: E, F és H
- B " " C, G és J
- C " " B, H és J
- D " " E, F és G
- E " " A, D és J
- F barátjai: A, D és I
- G " " B, D és I
- H " " A, C és J
- I " " C, F és G
- J " " B, E és H.

Hogyan állítja most már a tanár a tíz fiút?

II. Hogyan lehet a fenti módon összebarátkozott tíz fiút oly módon körbe állítani, hogy minden fiúnak mindkét szomszédja jó barátja legyen?

MINÁLY REZSŐ

A helyes megfejtők közt a következő két díszmunkát sorsoljuk ki: 1. Angolok a déli sarkon. Irta Scott F. Róbert. Átdolgozta Halász Gyula, 75 képpel, 47 műmelléklettel, s két térképpel. — 2. A primitív ember hajdan és most. A kezdetleges népek életének és szokásainak hű és érdekes leírás (képekkel).

A megfejtések beküldésének határideje: január 20.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

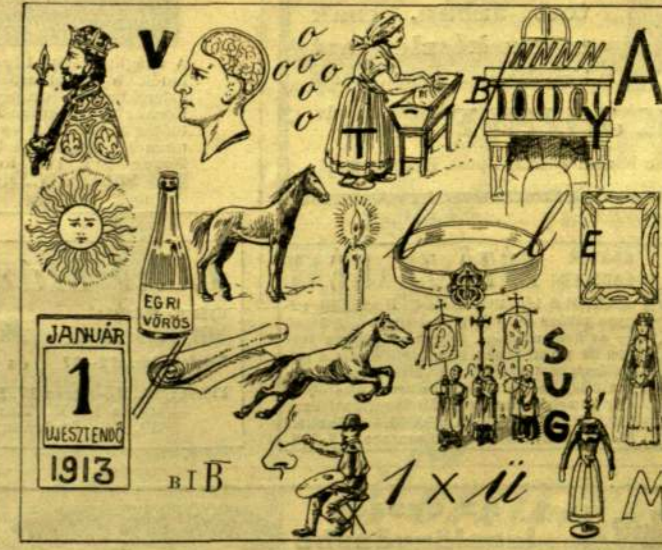
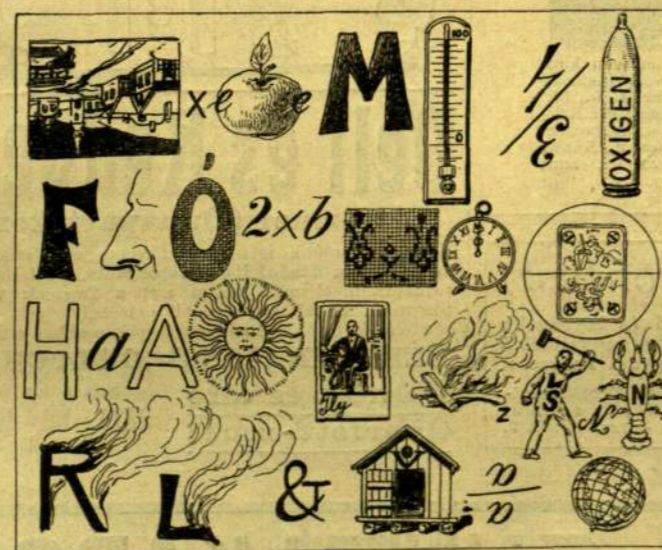
Új regényeink. Mai számunkban két új regény közlését kezdjük meg. Az egyik Krúdy Gyula *Makrivágok kertje* című víg regénye. Krúdy a legújabb időben hatalmasat lendült az irodalmi körök és a nagyközönség becsülésében egyaránt, novelláinak, regényeinek nagy s egyre fokozódó közönségük van, a mely élvezettel méltányolja sajátos mély és meleg hangulatú előadómódját, meleg humorát, a magyar életet színesen tükröző alakjait és történeteit. Új regénye egyike legérdekesebb műveinek, az írónak olyan adománya nyomul benne előtérbe, mely eddigi műveinek inkább csak a háttéréből csillogott elő: a humora, a mely egészen eredeti, egyéni és mindenképpől szeretőremlő és rokonszenves. Másik regényünk fordított mű: *A szevelem az én bűnöm*, mely pár év előtt névtelenül jelent meg, annak idején igen nagy sikert ért el a francia közönségben. Hősnője egy elszegényedett gróf kisasszony, kit sorsa társalkodónőként egy dúsgazdag angol hercegi családhoz sodor. Olyanfajta természet, a ki köré mindig sorsok szövődnek és itt is alighogy állását elfoglalja, egész környezetének végtétvé válik. Egyrészt a társadalmi különbségekből, másrészt a francia és angol véralak ellentétéből érdekesítő bonyodalom fejlődik, melynek az angol főnemesség élénk megfigyelő képességgel megrajzolt élete szolgál keretül.

Messze van odáig. Gárdonyi új novellái, melyeket az első darabról elnevezve *Messze van odáig* cím alatt adott ki, legelőször is tárgyaik megválasztásával tűnnek fel: mintha a szerző munkája legújabb fokán tervszerűen keresné a különös, meglepő tárgyakat, nyilván annak az ellentétnek kedvéért, a mely a bizarr felé hajló tárgyak és az előadásnak czikornyátlan egyszerűsége között van. A parasztember elindulása Amerikába és évek múltán hazatérése, aggodalma, hogy hátha az asszony hűtlen lett azóta hozzá: ez a történet még — sajnos — a mindennapi életből van véve s a téma különössége csak a pszichológiájában, a parasztemberben végbemenő töprengések, lelki küzdelmek rajzában van. Még inkább pszichológiai különösség a becsületben megőregedett házaspár, a kik úgy tesznek, mint ha nem törődnek a gyalázatba esett fiúkkal, de szórakozottságukkal elárulják nagy lelki bánatukat. Már a külső körülmények is szinte keresetten különlegesek az *Ali rózsás kertje* novellában: a magyar városba vetődött török ember a hajléktalanok menedékhelyére menekül s ott beszél el, hogy öltsen meg a feleség szeretőjét. Többnyire ilyesforma a többi novella is. Gárdonyi mindig keresgélő, próbálgató ember volt, szeretett elhibelődni furcsa és bonyodalmas feladatokkal, melyeket ő maga adott fel magának, most mintha ez a hajlama egy időre erőt vett volna rajta. Mástkülönb a régi Gárdonyi maradt, a ki könnyedén, finom vonásokkal, még szomorú dolgokban is harmonikus derűvel rajzolja meg alakjait és csöndes, beszélgető, magában morfondizáló hangon mondja el történeteit. Mindig érdekelni tud, ha a mesején néha érzünk egy kis csinált izt, akkor is fel tudja kelteni az élet illúzióját s az olvasó szívesen megy vele exotikus tájakra is. Találkozunk kedves alakjaival és témáival is: a heves, pezsgő ifjú lelkiségét, a

mely minduntalan felbukkan műveiben, az egyik novellában egy vak leánykán és egy vak fiún mutatja be, a kiket egy pillanatra egymás mellé sodor a véletlen szele, hogy aztán az élet kényszerűsége elválaszsa őket. Más novellában egy egy ember kedve-töltő rajzában látunk egy-egy vonást régebbi munkáiból. Legszebb és legművészebb a kötet utolsó novellája, a *Két vándor* című. Két kicsi gyermeknek, vízvezeték-mester-lakás két cse-nevész virágának megható története: a szülei meghaltak, rábizták őket az új viczinére, kísérik ki a két árva Mária-Besnyőre, a nagybátyjukhoz. Az asszony Gődöllőnél lelketlenül elhagyja őket, hogy most már maguk is eltalálnak. A két gyerek most kerül ki a város kövei közül először a szabad természetbe, nem győznek betelni csodáival, életük legboldogabb óráit élvezik s csak mikor rájuk sötétedik az este, akkor jutnak elhagyatottságuk tudatára. Nagyon jó a villamosban beszélgető emberek rajza; a két gyerek újjongása a madarak, virágok, lepkek s egyéb csodák láttára teli van lélekkel és meghatottsággal. Ezért a novelláért külön köszönettel tartozunk az írónak.

Delibáb. Jakab Odön, miután hosszabb ideig csak versekkel szerepelt a könyvek versenyében, most újra novellás kötettel hívja fel magára a figyelmet. Tizennyolc novelláját gyűjtötte össze. Nagybábara humorisztikus történetek; csöndes, mosolygó humor van bennük, a mely nem akar hangos nevetést kelteni, beéri azzal, ha felderíti az olvasó egy-egy óráját. Megmutatja az élet színét és visszaját, ebből fakad nála a humor. A számár ember, a kit számsárga miatt kitesznek a hivatalából, mire menyasszonya is kiteszi a szűrét,

KÉPTALÁNYOK.

A «Vasárnapi Ujság» 49-ik számában megjelent képtalány megfejtése: Az idő nagyon sok sebet meggyógyít. Azok közt, a kik mindkét fenti képtalányt megfejtik, a következő négy díszművet sorsoljuk ki: I. Malonyay Dezső: *A magyar képirás útjairól*. 26 színes és 28 egyszínnyomatú képpel és képmelléklettel. — II. Gróf Vay Péter: *Kelet császárai és császárságai*. 17 színes műlappal, 50 műmelléklettel és 86 szövegképpel. — III. Márki Sándor: *I. Fejencz József, Magyarország királya*. Számos egykoru rajzzal, képmelléklettel és hasonmással. — IV. *Vezércsillagok*. Velős mondatok és költői gondolatok hazai és külföldi remekírók műveiből. A megfejtések beküldésének határideje január 20.

öngyilkos szándékokkal megy a víz felé, a hol meglát egy asszonyt, a ki nyomora miatt el akarja érteni magát és gyermekét. Kivallatja, hát örvényez is, de mikor a férfi elhúzza, kitétték őt is a helyéből, mert férfi nélkül nem vehették hasznát. A dolog vége, hogy a száraz ember megkapja ezt az állást, a melyhez nem kell ész és olvasni az örvégyet. Így minden rendbe jön. A főispán halála híret hallják a megyei urak, nosza kezdik csepegni, szólni, — de azonnal fordítanak a köpönyegben, mikor megtudják, hogy nem halt meg, sőt jobban van. A parasztember, mikor nagybeteg, szép pár óráig ér a doktornak a gyógyításért, de mire felgyógyul, mind lealkusza az ajándékot s mire kikerül a kórházból, mindössze a tiszteletét küldi a doktornak. Effélek mind a Jakab Odón témái, nem rejtenek nagyobb lelki komplikációkat, — egy alapjában véve nyugodt lelki életet élő, józan életű, a világ sorát egyszerűnek látó ember gondolkodását árulják el, a ki nem akar sem megdöbbeníteni rendkívüli dolgokkal, sem mély lelki bonyodalmakba vinni, — csak épen meg akarja mutatni, milyennek látja ő a világot. Mindennapi embereket rajzol a maguk szűkkörű, mindennapi életével, a kikkel nem történik semmi különös dolog, de nekik ezek a mindennapi kicsinyes dolgok az életük. A történetek kerekén, nagyon áttetsző és egyszerű kompozícióval vannak megszerkesztve s folyamatosan, mindennemű hirtelen fordulatok nélkül kidolgozva. Jakab Odón tisztos írói pályáján sok rokonszenves olvasót szerzett magának, — ezek szívesen fogják fogadni új novellás könyvét is.

British India. Vojnich Oszkár szenvedélyes utazó; hatalma alá esett ő is, mint angolok, franciák, németek nagyon sokan, magyarok azonban vajmi kevesen az exotikus vidékek különös varázsának, a mely vissza-visszahívja a lelket a maga birodalmába s nem engedi soha, hogy teljesen elforduljon tőle. Most már a második könyvet adja ki utazásairól, melyeket 1911-ben a ketelindiai brit gyarmatokon, leginkább Bombay környékén, a hollandi gyarmat-szigeteken és Siamban tett. A vidékek, melyeken járt, nem ismeretlenek az irodalomban, számtalan leírás jelent már meg róluk, **Vojnich Oszkár** könyve mégis érdekes és sok újat tartalmaz, mert nem az útszéli, képes levelezőlap szerű érdekességeket írja le, hanem okos megfigyelő szemmel jár a világban, a maga szemével, elfogulatlanul néz mindent s a miről beszámol, azon megérzik, hogy csakugyan mind a

saját élménye, benyomása és megfigyelése. Tájékoz, vadászkaland, az exotikus népek s az európai gyarmatosok életéből vett megfigyelés váltakozik gazdasági, kulturális és társadalmi rajzokkal, — mind egész nagy művel, elmés és jószemű ember szemüvegén keresztül tekintve. A könyv a legérdekesebb magyar utazási könyvek egyike, a melyeket az utóbbi években olvastunk. Sok szép kép is van benne, melyek arra vallanak, hogy a könyv írója fényképezőnek ép oly jó megfigyelésű, mint írónak.

A nő és a kigyó. Drasche-Lázár Alfréd novellás könyvének a címe ez. Huszonegy novella van benne, valamennyi egy hangnemből: vidám, mulattató hangú társasági történetek, a melyekkel szerzőjük nem akar egyebet, mint az olvasónak néhány óráját kellemesen kitölteni. Nem keres művészi jellegűeket, nem akar lelki bonyodalmak megragadó részével új megismeréseket adni s a fantázia merész játékaival sem büvöl el. A szerep, a melyet szánt magának, a könnyed, elmés, világi társasági ember szerepe, a ki a maga társaságának érdeklődése köréből veszi el mondanivalóit és a könnyed beszélgetés módján is mondja el, a nélkül, hogy több figyelmet követelne magának, mint a mennyi az ilyen szórakoztató elbeszélőt megilleti. Ebben a modorban igen ügyes is, sohasem lép túl a magasabba határvonalon, nincs benne semminemű nagyzolás vagy affektáció, megvan benne a jól nevelt és a társaságban forgolódnú tudó emberek jóleső szerénysége, a melylyel már az első szótól fogva fel tudják kelteni a rokonszenvet önmaguk és mondanivalójuk számára. Egy érdekes, gálans kaland, valami furcsa helyzet, a melybe valaha valaki került, egy kis malicziózus csúfolódás egy s más gyakran előforduló emberi gyarlóság ellen, — ennyi a novellák tartalma. A ki nagyképpesség nélkül, tisztán a szórakozás igényével nyúl hozzájuk, az megtalálja bennük, a mit keresett.

A „Jó Pajtás”, Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja újví számába, mely a szokottnál jóval nagyobb terjedelemben és bővebb tartalommal jelent meg. **Endrődi Sándor** írt verset, **Zuboly** két érdekes régi levelet közöl: az egyiket Kossuth Lajosné írta leányának, a másikat ugyancsak leányának írta Szemere Bertalan. **Sebők Zsigmond** új **Dörmgőz-cziklust** kezd **Dörmgőz úr és Karancs Peti** címmel, **Szemere György** szép mesét mond, **Benedek bácsi** szép verset írt, **Zsiga bácsi** kedves mókát, **Rákosi Viktor** új regényének közzétételébe kezd bele **Kisbörgöztől Va-**

terlőig címmel. A rejtvények, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A „Jó Pajtás”-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kívánatra küld a kiadóhivatal. (IV. ker. Egyetem-utca 4.)

Új könyvek.
Messe van odáig. Elbeszélések, írta **Gárdonyi Géza**, Budapest, Singer és Wolfner; ára 4 korona.
Délibáb. Elbeszélések, írta **Jakab Odón**. Budapest, Franklin-Társulat; ára 4 korona.

British India, Burma, a malajzi félsziget és Siam. Utirajzok, írta **Vojnich Oszkár**. Budapest, Singer és Wolfner; ára 6 korona.

A nő és a kigyó és egyéb elbeszélések. Írta **Drasche-Lázár Alfréd**. Budapest, Rózsavölgyi és társa; ára 3-80 korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: **SZÁVITS SÁNDOR** földbirtokos, törvényhatósági bizottsági tag, negyvennyolcas honvéd, 82 éves korában Dunapentelén. — **IDŐSBŐ DEMETER LŐRNINCZ**, magyarországi unitárius lelkész, volt negyvennyolcas honvédfőnök, 85 éves korában Nagyszőlőmon. — **DRÁVECKY JÁNOS** 1848-49-iki honvédfőnök, a ki tizenkilenc ütközetben vett részt, Egyházaskötecsényben. — **HUBNER JÁNOS** apostoli főjegyző, a pápa házi papja, az esztergomi főkapitány házi papja, aranyismeret-éremmel, 77 éves korában Esztergomban. — **KAZINCZI** és alsóregemcei **KAZINCZY BÉLA** nyug. pénzügyi tanácsos, kataszteri főfelügyelő, 76 éves korában Debreczenben. — **JURENÁK SÁNDOR** földbirtokos, 74 éves korában Budapestben. — **IDŐSBŐ DOMÓTOR BERTALAN** református lelkész, 68 éves korában Tasson. — **GUÓTFALVI GÜÖTH SÁNDOR**, 62 éves korában Czeglédén. — **RÉTHLY ALAJOS**, a dunai gőzhajós-társaság nyug. kapitánya, 67 éves korában Solymáron. — **FISCHER BÉLA**, a Magyar Villamos Részvénytársaság vezérigazgatója, 64 éves korában. — **VARSÁNYI SZÁKÁCS JÓZSEF** földbirtokos, 65 éves korában Bölcskén. — **LAPOSÁN LÁSZLÓ** csendőrnagy Budapestben. — **ABONYI-FARKAS LÁSZLÓ** pénzügyi fogalmazó Budapestben. — **Szentivszölí DERSŐ LAJOS** magyar királyi nyug. honvédfőnök, a Ferencz József-rend lovagja Budapestben. — **Bélaházi BARTAL SZILÁRD** m. kir. honvédelmiorségi kórházi lelkész, pápai káplán, a koronás arany érdem-

kereszt tulajdonosa Budapestben. — **Gátfalvi RÉTHY LAJOS** királyi tanácsos, nyug. tanfelügyelő, miniszteri osztálytanácsos, több egyesület elnöke, 73 éves korában Budapestben. — **Kisfaludy és bodófalvi dr. PALUGYAY OSZKÁR**, a kassa-udbergi vasút kereskedelmi szakosztályának segédtitkára, 38 éves korában Budapestben. — **SINATBERGER FERJ** 15 éves realiskolai tanuló Budapestben. — **BUZÁS JENŐ** közegésztető, 26 éves korában Kohárszentlőrincz községben.

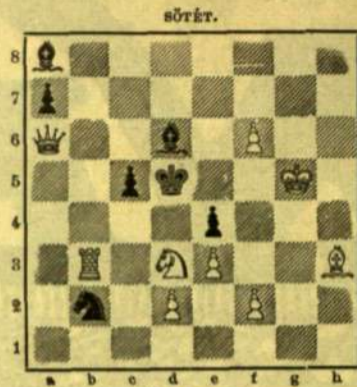
Özv. Fogl DÁVIDNÉ, szül. Kann Mária 90 éves korában Budapestben. — **Özv. ZICHY GÁBORNÉ** gróf-né, szül. Vittinghoff-Schell Zsófia báróné, Komárom-Szentpéteren, 88 éves korában. — **Özv. SZÉLL Györgyné**, szül. Andrássy Anna, néhai Széll György nyug. m. kir. polgármester és 48-as honvédfőhadnagy özvegy Makón, 83 éves korában. — **Özv. RIKPA ANTALNÉ**, szül. Skalka Mária, 70 éves korában Sopronban. — **Özv. JÁMBOR SÁNDORNÉ**, szül. szentantási Babos Eleonóra Mária, 65 éves korában Budapestben. — **Özv. géresi BALOGH ISTVÁNNÉ**, szül. kásonyakabfalvi László Anna, a II. oszt. Erzsébet-rend tulajdonosa, a pesti jótékony nőegyesület volt helyettes elnöke, 91 éves korában Budapestben. — **RÉVÉSZ LAJOSNÉ**, szül. Boek Ilona, 48 éves korában Budapestben. — **HORVÁTH FERENCZ** szül. Szádeczky Julianna, néhai Horváth Ferencz negyvennyolcas honvédfőnök, 82 éves korában Budapestben. — **Özv. tótkörői APATICZKY SÁNDORNÉ** dr.-né, szül. Holzer Borbála, 76 éves korában Budapestben. — **Özv. BERGL LAJOSNÉ**, szül. Kánitz Berta, 52 éves korában Budapestben. — **HAMRÁK ADOLFNÉ**, szül. Hahn Janka, 40 éves korában Dolháán. — **Ifjabb JAKABFFY KÁROLYNÉ**, szül. Basyldes Zsuzsánna, Jakabffy Károly igazságügyminiszteri tisztviselő felesége, 30 éves korában Budapestben. — **Özv. SZILBER ÁRMINNÉ**, szül. Ferenczy Julia Budapestben. — **MEDVIGY MARGITKA**, Medvigy Gábor és neje, szül. Hlatky Margit öt éves leánykája Nagyváradon.

EGYVELEG.

* **A legmagasabb cement-torony.** A csemet hazájában, Angliában egy Petersen nevű építész volt az, a ki egész épületeket tiszta cementből emelt. Akkor mosolyogtak rajta, de ő, hogy bebizonyítsa a cement nagy jövőjét, ebből az anyagból Soethampton mellett egy 100 méter magas tornyot építtetett elszőlő 40 évvel. A torony ma szilárdabb, mint valaha és egyúttal — sírholja is Petersennek.

SAKKJÁTÉK.

2830. számú feladvány Friss Ottóól, Hannover.

Világos indul és a harmadik lépésre matot ad.

2820. számú feladvány megfejtése Pauly V.-től

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. e7-e8 Bb4-b3 (a, b) 1. ... Bb4-g4
2. Bc8-d8 Bb3-d3 2. Bc8-c8 Bg4-e4
3. Bb3-d3 stb. 3. Bc8-e4 stb.

Helyesen fejtették meg: Marényi Lajos. — Geisz József és Stark Vilmos. — A „Budapesti Sakk-kör”. — A „Budapesti Ill. ker. Sakk-kör”. — Ludányi Antal. — Wyehegrod Pál. — Beer Mór. — Gottlieb István (Budapest) Nemeth Péter (Csenger). — Kintzig Robert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Hoffbauer Antal (Lipótvár). — Szabó János (Bakonyszentlászló). — A „Győri Sakk-kör”. — Székely Jenő. — Mócsy József (Győr). — A „Zborói Társaság”. — A „Kálcsai Katolikus Kör”. — Veeres Miklós (Záras). — Ifj. Husay Bertalan (Budapest). — A „Dunaújlaki kör”. — Egyenlőség kör (Dunaújváros). — Barcs Mihály (Biharharsány). — Ocsinoki István (Hajdúhadháza). — A „Leibici Gazdasági Kaszáró (Leibicz). — Lusztik János és Szivák János (Alberti-Isra). — „Csengeri Cassino” (Csenger). — Király Mihály (Zenta). — Kuna Renő (Temesváros). — Budai Sakkos Társaság (Budapest). — Patkó Imre (Tálpas).

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztőség iroda: Budapest, IV., Vármegyee-u. 11. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Svajczi-Selyem
vam-mentesen házhoz!
Kéjnek minit a mi udonsápninktól fészre, fehér, vagy szinében: Taffetas, Changanis, Papanás, Crépe de Chine, Duchesse, Kocsonia, Solenne, Mousseline 180-cm. széles, méterje K. 1.20-tól kezdve, Bénessy és Pile ruhák, és blúzok stb., valamint blúzok és ruhák valdi svajczi kímáccsal készit, „gyapj”, „vlasz”, és selyemben.
Mi azaz kesszésséit azaz selyemass- kényvelit megkevelitess, porcsititess, és vámentesen a lakába. — (Dupla levélbelyeg.)
Schweizer és Társa, Luzern U 24 (Svajcz)
Selyemasszevit-kivitel — Kir. udv. sz. lltók.

Czél szerű RIDIKÜL
rendkívül leszállított árban, csak míg a készlet tart
kizárólag jobb minőségű árú
PAPEK JÓZSEF szállítónál
böröndös és finom bőrárú-gyártó, Bpest, Rákóczi-út 11.

NAGYON ÉRDEKES NÉZŐSZERÉNY
mechanikai képváltoztató szal. Homz 50 nagyon pikáns fényképfelvitel ingyen. A képek — az üveg erősödése folytán — nagyon szépen és tisztán jelennek meg. A szal a papon árt, mechanikai képváltoztató szal, kenderlájja miatt az urak szívesen viselik. Egy komplett panorama 50 fényképpel csak kor. 3-50. Egyáltalán székletes utánértelet K. 30800A, Wien III, Hiesgasse 13-232.

GUELDY
LA FUMILLERIE
F. ROIS SACRÉ
DES MINISTRES
LA GONNERIE
L'EMPIRE
LEU MONTRE
PARIS
A világuru „Gueldy”-parfümök Budapestben kaphatók a következő cs. és kir. udvari illatszerüzletekben és drogeriákban: Müller J. L. IV., Koronaherceg-utca 3. Vértessai Sándor, IV., Kristófal-tér 8. Molnár és Moser, IV., Koronaherceg-utca 11. László Sándor, IV., Váci-utca 9. Lányi Péter P. I., IV., Koronaherceg-utca 10. Lux Mihály, IV., Múzeum-körút 5. stb. stb.

Lohr Mária (Kronfus)
Gyár és főüzlet: VIII., Baross-u. 85. A főváros első és legrégibb szepark. kisebb és nagyobb báli helyiségek. Hozonkivüli rendelések, ugy mint eddig, a legpontosabban eszközölt-tek.
DELUTÁN FIVE O'CLOCK TEA.
D. után és este Szives pártfogást kér **DELI ÉS KEDVESSY** Quartett-zene! DELI ÉS KEDVESSY tulajdonosok.

bácsi! néni! ide figyelj!
palma kauszuk sarokot viselj!
Illustration of a man and a woman with palm shoes.

Deli és Kedvessy
éttermei (Dunapart-korzó).
Van szerencsénk igen tisztelt vendégeink szives figyelmét az ujonnan átalakított éttermeinkre felhívni, melyek továbbra is díszes szal a spon fognak vezetetni. Szepark. kisebb és nagyobb báli helyiségek. Hozonkivüli rendelések, ugy mint eddig, a legpontosabban eszközölt-tek.
DELUTÁN FIVE O'CLOCK TEA.
D. után és este Szives pártfogást kér **DELI ÉS KEDVESSY** Quartett-zene! DELI ÉS KEDVESSY tulajdonosok.

AZ ÖREGEM
is mindig azt mondta, hogy szeplok elutazásra, valamint finom, puha bőr és fehér teint elérésére és megóvására nincs jobb szappan, mint a világhírű „Steckenperder” illomtejszappan. Védjegye „Steckenperder”, készíti Bergmann & Co. özég Tetschen a/E. — Kapható minden gyógyszerár-, drogeria-, illatszerár- minden és szakmába vágó üzletben. Darabja 80 fillér. — Használóképen esodálatosan bevált a Bergmann-féle „Manara” illomtej-krém fehér és finom női kezek megóvására, ennek tubusa 70 fillért mindenütt kapható.

TÁTRALOMNICZ
Télisport szezon:
December 15-től február 28-ig.
A legszebb bob-, rördli- és skipálya új felvonóval, pósta-, táviráda-, telefon, vasut- és villamos-állomás. Összeköttetés mindenfelé. Prospektum ingyen és bérmentve.

SZŐLŐOLIVÁNY
VALAMINT AMERIKAI ÉS EURÓPAI SZILVÉKES SZŐLŐVESSZŐ
KERÜL TELJENKÖRÜI NAGY MENYISÉGBEN
OLCSÓ ÁRAK MELLETI ELADÁSRA ÁRLAPOT INGYEN KÜLDÜNK
BADACSONYVIDÉKI SZŐLŐTELEP
KEZELŐSÉG
TAPOLCZA, (ZALA M.)

SALVATOR kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás
vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitűnő hatása. — Természetes vasmentes savanyúvíz.
Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban. **SCHULTES ÁGOST** Sainye-Lipóci Salvatorforrás-vállalat, Budapest, V., Rudolf-rakpart 8.

TÖRLEY
Illustration of a bottle and glass.

MARGIT gyógyforrás — (Beregmezeje.)
a gyomor, belék, húgyhólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmáinál igen jó hatásu még akkor is, ha véreresek esete forog fenn. Magrendelhető: **EDESKUTY L.-nál** Budapestben és a forrás kezelőegységénél Munkácson.

TÁTRAFÜRED
TÉLI GYÓGHELY.
TÉLI SPORT
REMEKTÉLI KLÍMA.
5 1/2 km. BOPÁLYA, KORCSOLYPÁLYA
Téli idény: DECEMBER-MÁRCIUS
Prospektust küld
A GRAND HOTEL IGAZGATÓSÁGA

Az ország legelőnyösebb órák
ékszer, óra, ezüstnemű és iparművészeti tárgyak beszerzési forrása.
Készpénz és angol rendsz. részletfizetésre is.
Vidékre választékokat küld! Árjegyzék ingyen.
Sárga János császári és királyi udvari szállító ékszerész és műstvos
Budapest, IV., Kigyó-tér 5. és Kolozsvár, Mátyás király-tér 13.

K. NUTH KÁROLY mérnök és gyáros.
Cs. és kir. fensége József főh. udv. szál.
Gyár és iroda: Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.
Központi víz-, lég- és gőzfűtésék, légszusz és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. — Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

SZŐLŐOLIVÁNY
VALAMINT AMERIKAI ÉS EURÓPAI SZILVÉKES SZŐLŐVESSZŐ
KERÜL TELJENKÖRÜI NAGY MENYISÉGBEN
OLCSÓ ÁRAK MELLETI ELADÁSRA ÁRLAPOT INGYEN KÜLDÜNK
BADACSONYVIDÉKI SZŐLŐTELEP
KEZELŐSÉG
TAPOLCZA, (ZALA M.)

AZ ÖSSZES GÉPEK ÉS FORMÁK CEMENTÁRUK ELŐÁLLÍTÁSÁRA
cementfalozótégla-gyártó gépek, cementfedő-cserép-gyártó gépek, betonürtöm-gyártó gépek. — Formák esatornázás-, vízvezetékek és alagsorok, betonöblőpók, lépcsőfokok, határkövek stb. gyártására. — Készítők, hengerművek, betonkeverők, padlólapgyártók.
Dr. GASPARY & Comp. GÉPGYÁRA MARKRANSTADT Leipzig mellett
Kérjük gyárunkat meglátogatni.
228. számú broszúra ingyen.

Serravallo kina bora vassal
Hygienikus kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt. Érdemérem gyémántérem, vöröskereszt és labdarúgó számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer.
Külföldi 7000-nél több orvosi vélemény.
J. Serravallo, cs. és kir. Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban 6 filléres üvegben. E 260. literes üvegben E 4.80.

NEPPON

POUDER

CRÈME

Amerika és Európa modern hölgyei csak ezen arcápoló szereket használják.

Hatása csodás.
Kréma ára K 1'50.

ÁPOL! SZÉPIT! FIATALIT!

A modern tudomány vivmánya! Ártalmatlan anyagokból készül.

Japán eljárás szerint.
Puder ára 2 korona.

Az arcbőr pár nap alatt lehetőleg finomságot kap, az arcráncok megszűnnek, a teint tisztátlanságai eltűnnek. Minden eddigi készítményt túlszárnyal.
FŐRAKTÁR: TÖRÖK JÓZSEF GYÓGYSZERTÁRA, BUDAPEST, VI. KER., KIRÁLY-UTCZA 12. SZ.

Rendkívüli elmés szerkezet
Remek kivitel
Rögtöni és pontos szabályozás a
Riessner-Kályhák
kimagasló ismertető jelei.
Raktár és egyedüli elárúgók
Ringeisen cegnél Budapest
lestvérek helyén

ORSZÁGOS HANGJEGYKÖLCSÖNZŐ INTÉZET
(Rózsavölgyi és Társa-féle)
Bpest, IV., Sütő-u. 6/V., félem.
4 kor. havi előfizetésért hetenkint 8 kotta. 3 kor. havi előfizetésért hetenkint 6 kotta.
Minden újdonság azonnal kapható!

Házhoz is szállítjuk! Költségnél többre is tessék tájékoztatni kéri!

Rendeléseknél szíveskedjék lapunkra hivatkozni

Alumínium Társaság

(Oesterreichische Aluminium - Gesellschaft)
Központ Kärntnerstr. 28. **Wien** Lerakot Wollzeile 18.

Nagy képes árjegyzék ingyen.

1. szám. Főzőedényekről.
2. szám. Háztartási-, konyha- és asztali edényekről.
3. szám. Utazási- és turista-cikkekről.

Versenyen kívül!

Népszerűbbek az én híres faliszőnyegeim kétoldalu, nehéz minőségben sokféle pompás mintával és pedig papagály, hattyu, kutyák és menekülő dámad.

100 sz. 200 hosszú 5 korona 30 fillér. Egy ritka alkalmi vétel folytán abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy 2 m. hosszú és 130 cm. széles nehéz flanel lakarókat dráb-onként 2 korona 30 fillér árban szétküldök. Az ismert finom különleges

Sahara-takaró drb.-ként K 3.50.
Egész különleges szenzáció
Az én 2 kg. súlyú, 140 cm. széles, 200 cm. hosszú

ÉSZAKISARK-TAKARÓIM
ára darabonként csak K 5-80.
Együttl ajánlom prima Smyrna-utántzat-Salon-szőnyegeimet

140 cm. széles, 200 cm. hosszú	korona 8.-
160 250	11.-
200 300	15.-
250 350	28.-

Ár- és minőség konkurencia nélkül. Szétküldés utánvétel. Nem tetszés esetén becserelem, vagy a pénzt visszautálom.

ÁRÚSZÉTKÜLDÉSI HÁZ GUSTAV STERN
vorn. Handels- u. Produktivgesellschaft GÖDING No VI.
Illusztrált katalógus ingyen és bérmentve.
10 K.-ás vételnél 1 elegáns cigarettá tárcza ingyen.

BETEGÁPOLÁS

Az összes betegápolási cikkek raktára.
Muskotók, sérvkötők művelagok, görcsérhársnyák, vilanygépek és egyéb egészségügyi cikkek 16410

Fischer Péter és Társa R.-T.
Budapest, Kossuth Lajos-utca 6. Telefon 958.
Alapítástól 1855. Most megjelent képes árjegyzékünket kívánatra ingyen és bérmentve küldjük.

forduljon minden érdeklődő, ki súlyt fektet elsősorú fajtiszta anyagra.

NAGYENYED-re
Alsófehér m.

GYÜMÖLCSFASEMÉTEK
Setányfák, díszeserjék, tüleveleők, kertésznövények, boggyógyümölcsök stb.

SZŐLŐOLTVÁNYOK,
(I. sima Áru) európai és amerikai sima gyökerekes vesszők. Öntött díszárjegyzék kívánatra ingyen.

FISCHER és Társa
faiskolák és szőlőoltványtelepek

Kocsiárucsarnok

Budapest, IX., Köztelek-utca 4.

A monarchia legnagyobb kocsiraktára. Árjegyzék ingyen.

Rozsnyay vasas china bora

igen hatásos vérszegénység, sápkór, neurasthenia eseteiben. Egy 1/2 literes üveg ára 3.50 korona.

A Rozsnyay-féle vasas china bor egyike a legelterjedtebb és leghatásosabb gyógyszerboroknak. A külföldi készítményeket felülmúlja. Vérszegényeknek különösen ajánlható. Kapható minden gyógyszerárban és a készítőnél:

Rozsnyay Mátyas gyógyszerárban Aradon, Szabadság-tér.

Wiktorin

VEZETÉK NÉLKÜLI LÁMPA

100 gyertyafény erős, óránkénti világításra 3-5 fillérbe kerül, nincs káncsa, bárholva vihető a semmi körülmények között fel nem robbanhat.

Állandó kiállítás
megtekinthető, minden vételkötettség nélkül

WIKTORIN ÉS TÁRSA Bpest,
VII., kerület, Baross-utca 1. szám.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Nagy választék

bel- és külföldi papírkárpitokból

Minius Jakob
tapéta raktárában
Budapest, Rákóczi-ut 6.
a Bazar-udvarban.

"DARWIN"

A természettudományok minden ágának haladásáról napjainkban, csodálatos módon tájékoztat a

cízmű kéthetenként megjelenő új folyóirat.

Szerkesztő: **Dr. Fülöp Szigmond.**
Előfizetési ára egész évre 10 K. Kérjen mutatványszámot!
Budapest, VI., Andrássy-út 60. sz.

SPORT-SZÁNKÓR

TÉLI-SPORT.

A hírneves ROHONCZY COLUMBUS kocsislyák és "ACHILLES" bokavédők főraktára. Nagy raktár kocsislyákhoz, sportcipőkhöz, sportruhákhoz.

SVÉD SZÁNKÓR
gyermeknek K 5-
HALL SZÁNKÓR
VÁLÓI SZÁNKÓR
DÁVOSI RÖDLI K 25
GÉPHOCKEY BOTOK, KOR 3-
ÁRJEJYZÉKET BÉRMENTVE KÖL

ROHONCZY COLUMBUS kocsislyák, páncél K 12.
ROHONCZY "ACHILLES" bokavédők K 20.
L. ROHONCZY kocsislyák K 20.
H. ROHONCZY kocsislyák K 14.
K. ROHONCZY kocsislyák K 25.
VALÓI OROSZ K 20.
AMERIKAI KÖNYÖ SÁR K 10.
GUMMI CSIZMÁK, HALINA csizma páncél K 20.

WESZELY ISTVAN
BUDAPEST, IV. TER
VACZI UTCZA 8. SZÁM

"BERSON" gummisarok

különleges gummi-szűrt s be van bizonyított tartósabb

keverékből készült, mint a bőr.

Az új "BERSON" gummisaroknak pontosan olyan a színe és formája, mint az Ön cipője borsarkának, alakjának művészes kivitelében rendkívül elegáns, minősége kiválóan tartós és pehelykönnyű.

Az új "BERSON" gummisarok megőrzik cipőjének borsarkát az elferdüléstől, cipőjét állandóan elegáns, tökéletes formájában tartja meg és nagy rugalmasságával fogva védi az Ön idegeit és hátgerincét.

A számos, teljesen értéktelen versenyyártmánynak célja az, hogy a mintázás utánzásával és hasonhangzású elnevezéssel a t. c. közönséget félrevezesse.

A valódi új "BERSON" gummisarok elegáns aranydobozba van csomagolva, amelyen a szó "BERSON" világosan olvasható. Azonkívül minden valódi új Berson gummisarok látható az itt ábrázolt gyári védjegy melyre különös figyelmet fordítandó.

Kérjen határozottan csak ezzel a védjeggyel ellátott "BERSON" gummisarokat. Csak saját cipészre vagy cipőkereskedőre által erősítse cipősarokára és saját érdekében utasítsa vissza minden más gyártmányt.

Bersonművek, Budapest, VII.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapítástól 1847.

Brausweller János
Szegeden. Ca. és kir. kizárólagosan szab. chronometer- és műórás, főmunkálója a remontoir ingóóráknak stb. stb.

ÓRAK, EKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

VASBUTOR

egyszerű és díszes kivitelben.

FÉMBUTOR

új szabadalmazott ágyak.

KERTI BUTOR

LŐSZÖRDERÉKALJAK

GYERMEKKOCSIK finom kivitelben.

MÁRVÁNYMOSDÓK

angol rendszerű

SODRONYÁGBETÉT

KÜLÖNLEGESSÉGEK

DISZTÁRGYAK

FÉMTOILETTEK

stb.

Pápai és Náthán
Budapest, VI., Andrássy-ut 2.

Árlapok díjtalanul!
Olcsó gyári árak!
Minőség egyedülálló!

Szegény leányok

is ápolhatják kezeiket, arcukat és bőrüket valódi Diana-krém, Diana-szappan és Diana-puderrel, amióta az

50

fillérért kapható. Tömegesen veszik mindenütt a Dianát, mert köztudomásu, hogy még gyermekek is Diana-szappannal mosakosznak és Diana-krémmel ápolják kezeiket. Legények és leányok csak Dianát használnak a legkisebb falvakban is. Ezelőtt mindenki ártalmas glicerin, kremzelesz, vazelin, tejkrem-féléket használt kezeinek és arcának ápolására, most már 50 fillérért Dianát vesznek. Szepő és pattanás egyedüli ellenszere.

Mindenütt kapható. Egyedüli készítő: Erényi Béla Diana-gyógyszertára, Budapest, VII., Károly-körút 5. Postán legkevesebb 3 koronás megrendeléseket szállítunk.

Csak

DIANÁT

fogadjon el.

Kinek kell használni Erényi Ichtioal Salicilt?

1. A ki a test bármely részén viszketegségben szenved.
 2. A ki a test bármely részén bőrbántalomban szenved.
 3. A ki a test bármely részén kipállásban szenved.
 4. A ki a test bármely részén izzad.
 5. A ki az arczán, kezén, lábán, fején bőrbántalomból kifolyólag viszketésben szenved.
 6. A ki arczán, kezén, lábán, fején viszketésből kifolyólag bőrbántalomban szenved.
 7. A kinek izzad a hónalja.
 8. A kinek izzad a lába.
- Orvosok rendelik kitűnő eredménnyel.

A kik **bőrviszketegségben** szenvednek, télen-nyáron, tavasszal-őszszel **Erényi-féle**

ICHTIOL-SALICIL-t használjanak!

Erről a kenőcsről el van ismervé, hogy mint egyedüli különlegességi szer a saját nemében, **tökéletesen megszünteti** néhány heti használat után még a **legmakacsabb bőrviszketegséget** is az egész **testén** és **soha többé** vissza nem tér. Mindenki, aki bőrviszketegségben szenved, rendeljen **Erényi-féle Ichtioal-Salicilt**. Rövid használat után meg fog győződni róla, hogy ennél jobb szer betegsége ellen nem létezik. A **valódi Ichtioal-Salicil** már néhányszori bedörzsölés után teljesen megszüntet **börrepedést, bőrhámlást, kipállást, test- és lábizzadást. Szagtalan és ártalmatlan** szer lévén, a test bármely részén, **sőt az arczon is** használható.

Kellemesen hűsít, fájdalmat csillapít, legribb sebeket is szárít.

A hol az összes létező szerek eddig nem használtak, ott az Erényi-féle Ichtioal-Salicillal biztos az eredmény: feldörzsölésnél, viszketegségénél, bőrbántalmaknál.

Még 25-30 éves bőrbántalmakat és viszkető sebeket is megszüntet.

Bármítől származó seb vagy kisebesedés és feldörzsölés beszárítható és tüzesége rögtön csillapítható. Minden kiütés 8 nap alatt elmúlik, bármennyire torzítja az arcot, kezét vagy a test bármely részét.

Az eredeti **Erényi Ichtioal-Salicil** 3 koronás dobozokban csak a kizárólagos készítőnél kapható:

ERÉNYI BÉLA

DIANA-gyógyszertára, Budapest, Károly-körút 5.

(Postai megrendelések utánvétel mellett még aznap szállítanak.)

Több mint egy millió köszönőlevél érkezett a világ minden részéből.

Ismeri

ÖN
MÁR

Diana sósorszesz grandiózus hatását?

Minden **egészséges**
és
minden **beteg**

igazolhatja, hogy az elképzelhető legjobb siker csakis

Diana sósorszesz

használatával érhető el.

Az egész országban mindenütt kapható.

ERÉNYI BÉLA

gyógyszerész

Budapest, Károly-körút 5.

Postán legkevesebb 6 üveg szállítható utánvétel mellett.

Minden üvegnek plombálva kell lenni.

Egy üveg DIANA- sósorszesz	Egy nagy üveg DIANA- sósorszesz	Egy legn. üveg DIANA- sósorszesz
44 fillér.	1.20 korona.	2.50 korona.

2. SZ. 1913. (60. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JANUÁR 12.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A „Világkrónika”-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postafiók meg-
határozott viteldíj is csatolandó.

CARLÓ CIGNANI FESTMÉNYE: JÓZSEF ÉS PUTIFÁRNÉ.

A barok festészet című cikkhez.